

Projekt

z dnia 5 stycznia 2022 r.

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR
RADY MIEJSKIEJ W CZERWIEŃSKU**

z dnia 2022 r.

**w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Czerwieńsk
na lata 2022-2027**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku *o samorządzie gminnym* (Dz. U. z 2021 r., poz. 1372 z późn. zm.¹⁾), art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku *o pomocy społecznej* (Dz. U. z 2020 r., poz. 1876 z późn. zm.²⁾) **uchwała się, co następuje:**

§ 1. Przyjmuje się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Czerwieńsk na lata 2022-2027, w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Czerwieńska.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 01 stycznia 2022 roku.

Przewodniczący Rady Miejskiej w Czerwieńsku

Krzysztof Smorąg

¹⁾Zmiana tekstu jednolitego wymienionej ustawy została ogłoszona w Dz. U. z 2021, poz. 1834.

²⁾Zmiana tekstu jednolitego wymienionej ustawy została ogłoszona w Dz. U. z 2020, poz. 2369; z 2021, poz. 794, 803, 1981.

Załącznik do uchwały Nr
RADY MIEJSKIEJ W CZERWIEŃSKU
z dnia 2022 r.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY CZERWIEŃSK NA LATA 2022 – 2027

Czerwieńsk, 2021 r.

Spis treści

I.	Wstęp.....	3
II.	Charakterystyka Gminy Czerwieńsk	4
II.1	Potencjał społeczny, kulturowy i przyrodniczy	5
II.2	Demografia.....	9
II.3	Infrastruktura społeczna	11
II.4	Rynek pracy	21
II.5	Uwarunkowania gospodarcze.....	25
II.6	Pomoc społeczna	29
II.6.1	Beneficjenci pomocy społecznej	29
II.6.2	Pomoc finansowa w postaci zasiłków	31
II.6.3	Powody przyznawania zasiłków	36
II.6.4	Sytuacja osób z niepełnosprawnościami	37
II.6.5	Wsparcie asystenta rodziny	39
II.6.6	Dożywianie.....	39
II.6.7	Dodatki energetyczne i mieszkaniowe	40
II.6.8	Dzienny Dom Senior+.....	40
II.6.9	Bezpieczeństwo mieszkańców i procedura „Niebieskie Karty”	41
II.7	Zjawisko wykluczenia społecznego.....	45
II.8	Piramida problemów społecznych	47
III.	Ocena sytuacji społecznej mieszkańców Gminy Czerwieńsk.....	48
IV.	Analiza SWOT.....	56
V.	Misja nowej ścieżki rozwoju	57
VI.	Cele strategiczne i operacyjne	57
VII.	Spójność z dokumentami strategicznymi	59
VIII.	Kierunki działań w kontekście celów strategicznych.....	60
IX.	Ewaluacja i monitoring.....	66
X.	Spis map, schematów, tabel, wykresów i zdjęć.....	67

I. Wstęp

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Czerwieńsk na lata 2022 - 2027 wyznacza główne działania dla samorządu i mieszkańców w celu poprawy funkcjonowania Gminy pod względem społecznym, który rzutuje na sferę ekonomiczną, demograficzną i gospodarczą. Ponadto prezentowana Strategia ma na celu ograniczenie lub eliminację problemów społecznych na terytorium Gminy. Będzie to zatem taki kierunek działań, który pozwoli zminimalizować negatywne skutki zmian zachodzących w społeczeństwie.

Sztandarowe działania ukierunkowane są zatem na poprawę jakości życia mieszkańców, wzmocnienie spójności społecznej, wyrównywanie szans oraz wzmacnianie kapitału społecznego i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu. W celu dokładnego przygotowania się do osiągnięcia wytyczonych celów konieczne jest przybliżenie spójnych definicji kierujących działania dla Gminy Czerwieńsk.

Jakość życia to spostrzeganie przez jednostkę jej pozycji w kontekście kultury i systemów wartości akceptowanych przez społeczeństwo w relacji do jej celów życiowych, oczekiwań, zainteresowań. Definicja ta uwzględnia zatem perspektywę subiektywną, gdzie jednostka określa jakość swojego życia, odnosząc się do formułowanych przez siebie ocen. Odnosi się także do społeczno-kulturowych uwarunkowań podczas dokonywania ocen, natomiast postrzeganie i ocena własnej sytuacji życiowej zazwyczaj dokonywana jest w kontekście podzielanych i przekazywanych społecznie wartości i norm, co wynika z miejsca zajmowanego przez jednostkę w strukturze społecznej oraz jej grupy odniesienia. Definicja ta uwzględnia również wielowymiarowość jakości życia, aby można było dokonać kompleksowej oceny jakości życia¹.

Kolejny kluczowy element to spójność społeczna, która oznacza możliwości społeczeństwa do zapewnienia dostatku wszystkim swoim członkom, poprzez minimalizowanie różnic i unikania rozwarstwienia. Należy zadbać o brak wyraźnych podziałów wzmagających podejrzliwość i zaciekłość między grupami społecznymi. Koresponduje to z równością szans, czyli równością praw dla każdego, bez szufladkowania, oceniania, stereotypowania, obaw. Równość szans zapewnia efektywną samorealizację: kształcenie, zatrudnienie, możliwości rozwoju, nabywania pozytywnych postaw i nawyków, wiary we własne siły.

¹ Quality of Life Group działająca w ramach Światowej Organizacji Zdrowia (WHOQOL Group, 1994)

Kapitał społeczny to bardzo ważny zasób w postaci lokalnego potencjału zaufania, lojalności, a przede wszystkim solidarności, która pozwala na realne współdziałanie. Kapitał społeczny to swoista sieć istniejących w danej grupie społecznych relacji pozwalających na współdziałanie jednostek we wspólnym interesie, a także rozwijania pomiędzy nimi kooperacji.

Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu to nic innego, jak dążenie do umożliwienia jednostce wypełniania ról społecznych oraz nawiązywania relacji społecznych. To także pełne korzystanie z dóbr publicznych i infrastruktury społecznej i zdobywanie dochodów.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych stanowi podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym oraz doprowadzić do integracji społecznej. Strategia jest podstawowym instrumentem zarządzania w aspekcie społecznych uwarunkowań na terenie Gminy Czerwieńsk, ponieważ zawiera cele długoterminowe, odpowiadające generalnym kierunkom działania. Jest to więc praktyczny dokument dla władz samorządowych, instytucji i samych mieszkańców, stanowiący kierunkowskaz do dalszych działań.

Podstawą prawną opracowania niniejszej strategii jest ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r.².

II. Charakterystyka Gminy Czerwieńsk

Gmina Czerwieńsk położona jest w środkowej części województwa lubuskiego, w powiecie zielonogórskim. Całkowity obszar powierzchni Gminy wynosi 19 460 ha, z czego obszar wiejski wynosi 18 524 ha, co stanowi 95,4% ogólnej jej powierzchni. Gmina stanowi 14,42% powierzchni powiatu oraz 1,39% powierzchni województwa. Gmina Czerwieńsk położona jest po obu brzegach Odry. Leżąc w malowniczej pradolinie Odry, krańcem południowym dotyka Wysoczyzny Zielonogórskiej, a północnym opiera się o Wysoczyznę Lubuską. Gmina Czerwieńsk sąsiaduje bezpośrednio z Gminą Sulechów (od północnego wschodu), z Gminą Świdnica (od południa) oraz z Zieloną Górą (od południowego wschodu). Na terenie Gminy Czerwieńsk znajduje się 13 sołectw, tj.: Będów, Bródki, Dobrzęcin, Laski, Leśniów Mały, Leśniów Wielki, Nietkowice, Nietków, Płoty, Sudoł, Sycowice, Wysokie oraz Zagórze, a także

² Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.

Źródło: <https://www.google.com/>

Na obszarze Gminy występuje wiele form ochrony przyrody, m.in. park krajobrazowy, zabytkowy park w Laskach, Krośnińska Dolina Odry czy pomniki przyrody. **Gryżyński Park Krajobrazowy** utworzony w 1996 r. o powierzchni 20 412 ha położony jest na terenie gmin: Bytnica, Krosno Odrzańskie, Czerwieńsk, Skąpe i Łagów. Gryżyński Park Krajobrazowy ma na celu ochronę i zachowanie walorów krajobrazowych i przyrodniczych rynny polodowcowej oraz znajdujących się w niej stawów, jezior i doliny rzeki Gryżyński Potok. 86,6% powierzchni Parku zajmują lasy. Teren pokrywa bardzo ciekawa szata roślinna oraz występuje tu wiele ciekawych gatunków zwierząt. Z kolei **Krośnińska Dolina Odry** – obszar o powierzchni 12 448,70 ha położony w gminach: Czerwieńsk 5 676,40 ha, Gubin 50,58 ha, Krosno Odrzańskie 4 284,82 ha, Sulechów 1 225,9 ha, Zielona Góra 1 211 ha. Na terenie Gminy Czerwieńsk znajduje się 5 pomników przyrody. Są wśród nich pojedyncze drzewa, grupy drzew, aleje, głazy narzutowe, stanowiska roślin chronionych. Zlokalizowanych jest również 18 użytków, nieobjętych ochroną prawa międzynarodowego.

Gmina Czerwieńsk posiada bogate walory turystyczne i kulturowe. Pod względem turystycznym Gmina posiada bogactwo szlaków turystycznych: 3 szlaki piesze, 7 szlaków Nordic Walking, 4 szlaki rowerowe (ponad 40 km długości) oraz 2 kajakowe (Odra – 23 km i Zimny Potok – 20 km).

Mapa 2 Szlaki turystyczne w Gminie Czerwieńsk

Źródło: Strategia Rozwoju Gminy Czerwieńsk na lata 2019-2023, s. 23.

Tereny Gminy Czerwieńsk wyznaczają również Lubuskie szlaki na Wale Zielonogórskim o łącznej długości 69 km.

Tabela 1 Lubuskie szlaki na Wale Zielonogórskim

Lp.	Nazwa szlaku	Trasa	Długość
1	Szlaki Militaryny (czerwony)	CZERWIĘŃSK - DRZONÓW - CZERWIĘŃSK	28 km
2	Szlak Leśnego Runa (niebieski)	LEŚNÓW MAŁY - SUDOŁ - LEŚNÓW MAŁY	15 km
3	Lądolód Skandynawski	SUDOŁ - CZERWIĘŃSK - SUDOŁ	14 km
4	Augusta Wilhelma Hansa von Schierstaedt (czerwony)	LEŚNÓW MAŁY - LASKI - LEŚNÓW MAŁY	13 km

Źródło: <http://www.czerwiensk.pl/>

W Gminie Czerwieńska znajduje się także wiele zabytków architektonicznych. Można je zobaczyć, m.in. w miejscowości Będów, Czerwieńsk, Laski, Leśniów Wielki, Nietkowiec, Nietków czy Sycowice (kościół, budynki folwarczne, arboretum).

Zdjęcie 2 Kościół św. Wojciecha w Czerwieńsku

Źródło: <https://www.google.com/>

Gmina Czerwieńsk jest jedną z wyjątkowych gmin pod względem fortyfikacji. Tu łączą się dwie linie fortyfikacyjne – MRU i *Oderstellung*. Wyjątkowa też jest pod względem zachowanych obiektów, które z czasem stały się miejscową atrakcją dzięki powstaniu **Skansenu Fortyfikacyjnego Czerwieńsk**. Sam skansen jest usytuowany przy przeprawie promowej Brody – Czerwieńsk, a dokładnie same obiekty są wkomponowane w wał przeciwpowodziowy³.

³ <http://www.czerwiensk.pl/>

II.2 Demografia

W 2019 r. Gminę Czerwieńsk zamieszkiwało 9 979 mieszkańców, w tym 5 030 kobiet (50,4%) oraz 4 949 mężczyzn (49,6%). Mieszkańcy Gminy Czerwieńsk zawarli w 2019 r. 38 małżeństw i wskaźnik ten był niższy od wartości dla województwa lubuskiego oraz znacznie niższy od wartości dla Polski. W tym samym okresie odnotowano 1,6 rozwodów przypadających na 1000 mieszkańców. 30,2% mieszkańców Gminy Czerwieńsk jest stanu wolnego, 55,8% żyje w małżeństwie, 4,6% mieszkańców jest po rozwodzie, a 8,2% to wdowy/wdowcy⁴. W ostatnich latach zauważa się powolny, lecz systematyczny odpływ ludności z Gminy. Do roku 2017 odnotowywano wzrost liczby ludności w Gminie, jednak już w 2018 r. nastąpił spadek o 5 osób, a w kolejnym roku o następne 71. Spadek ogólnej liczby ludności jest zjawiskiem charakterystycznym dla większości gmin w Polsce, z uwagi na ujemny przyrost naturalny. W 2019 r. na 9 979 wszystkich mieszkańców Gminy 61,86% stanowiły osoby w wieku produkcyjnym. 18,60 % było w wieku przedprodukcyjnym, a 19,54% stanowiły osoby starsze w wieku poprodukcyjnym. Z poniższego zestawienia widać, że w ostatnich 5 analizowanych latach zmniejszyła się liczba osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym, a zwiększyła się liczba osób w wieku poprodukcyjnym.

Tabela 2 Liczba osób w grupach funkcjonalnych w latach 2015-2019

Lata	Liczba mieszkańców ogółem	Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym		Liczba osób w wieku produkcyjnym		Liczba osób w wieku poprodukcyjnym	
		%	Liczba	%	Liczba	%	Liczba
2015	9 963	19,15	1 908	64,15	6 391	16,70	1 664
2016	9 973	18,98	1 893	63,23	6 306	17,79	1 774
2017	10 055	19,26	1 937	62,60	6 294	18,14	1 824
2018	10 050	18,93	1 902	62,07	6 238	19,00	1 910
2019	9 979	18,60	1 856	61,86	6 173	19,54	1 950

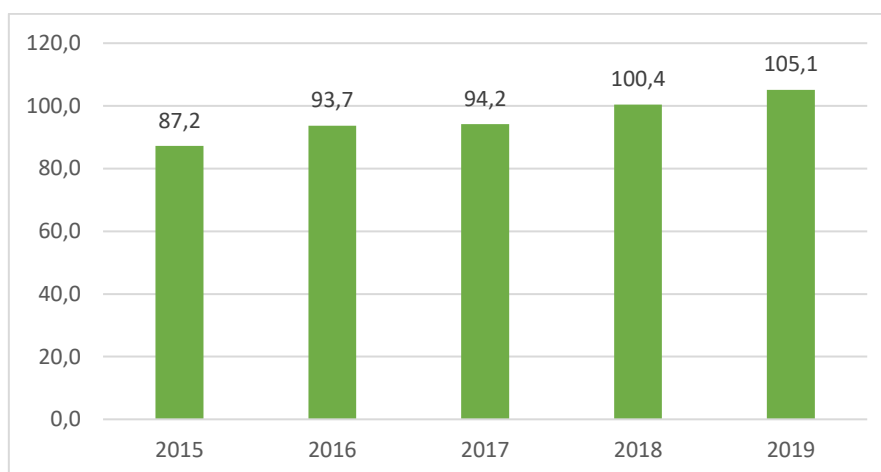
Źródło: opracowanie własne, GUS BDL

Zjawisko zachodzących zmian demograficznych w kontekście starzenia się społeczeństwa i większej liczby osób w wieku poprodukcyjnym zostało zasygnalizowane również w *Strategii Rozwoju Gminy Czerwieńsk na lata 2019-2023*, gdzie zwrócono uwagę na większe znaczenie samorządu lokalnego w realizację odpowiedniej polityki senioralnej.

⁴ https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Czerwieńsk#demografia-w-pigulce

Liczba osób w wieku produkcyjnym na przestrzeni ostatnich 5 lat spadła o 218 osób, a liczba osób w wieku poprodukcyjnym zwiększyła się w tym samym okresie o 286 osób. Za symptom tego procesu przyjęto wskaźnik obciążenia demograficznego liczonego jako stosunek ludzi w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym. W Gminie Czerwieńsk odnotowuje się wzrost liczby osób starszych z każdym rokiem. Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi wzrósł w ostatnich 5 latach o 17,9, przyjmując w 2019 r. wartość 105,1. Proces starzenia się społeczeństwa stanowi tendencję ogólnopolską. Osób starszych przybywa, w efekcie będzie to wymuszało na samorządach podjęcie lub wzmocnienie odpowiedniej polityki społecznej, ukierunkowanej na potrzeby osób starszych.

Wykres 1 Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi w Gminie Czerwieńsk w latach 2015-2019

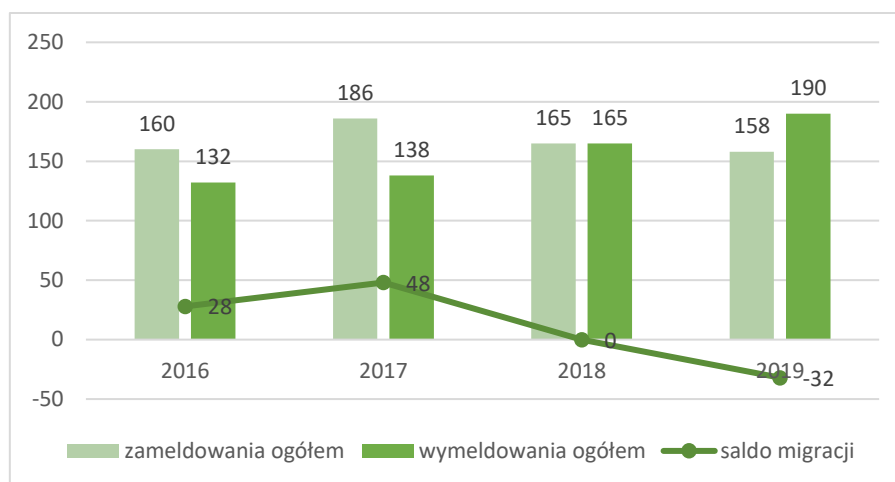

Źródło: opracowanie własne, GUS BDL

Gmina Czerwieńsk posiada ujemny przyrost naturalny wynoszący -20. W 2019 r. urodziło się 82 dzieci, w tym 46,3% dziewczynek i 53,7% chłopców. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 0,92 i jest znacznie większy od średniej dla województwa lubuskiego oraz porównywalny do współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju. W 2018 r. 37,6% zgonów w Gminie Czerwieńsk spowodowanych było chorobami układu krążenia, przyczyną 25,3% zgonów były nowotwory, a 5,4% zgonów spowodowanych było chorobami układu oddechowego. Na 1000 ludności Gminy Czerwieńsk przypadało 10,2 zgonów, co jest znacznie większym wskaźnikiem w porównaniu z województwem lubuskim.

W 2019 r. w Gminie Czerwieńsk odnotowano 190 wymeldowań, a 158 zameldowań. Saldo migracji wyniosło -32. W analizowanym okresie odnotowuje się odpływ liczby ludności z Gminy, co jest zjawiskiem niepokojącym w kontekście rozwoju gospodarczego Gminy.

Wykres 2 Liczba zameldowań i wymeldowań oraz saldo migracji w latach 2015-2019

Źródło: Opracowanie własne, BDL GUS

II. 3 Infrastruktura społeczna

Edukacja

Zgodnie z ustawą o samorządzie gminnym, do zadań własnych gminy należą sprawy edukacji publicznej. Na terenie Gminy Czerwieńsk prowadzone są 5 przedszkoli, 5 szkół podstawowych oraz 1 Zespół Szkół. Jednostką sprawującą nadzór oraz obsługę administracyjno – finansową szkół realizuje Centrum Usług Wspólnych, który również stanowi jednostkę organizacyjną Gminy. W poniższym zestawieniu palcówek edukacyjnym uwzględniono również liczbę dzieci uczęszczających do danej placówki. W 2019 r. odnotowano łącznie 721 dzieci realizujących obowiązek szkolny w szkołach podstawowych oraz 245 dzieci uczęszczających do przedszkola. Na terenie Gminy funkcjonuje Zespół Szkół w Czerwieńsku, który (po wygaśnięciu gimnazjum) został powołany Uchwałą Nr 0007.62.2019 Rady Miejskiej w Czerwieńsku z dnia 26 czerwca 2019 r. W skład weszły: Liceum Ogólnokształcącego im. Stefana Roweckiego „Grota” w Czerwieńsku oraz Technikum w Czerwieńsku. Łącznie w Zespole Szkół w roku szkolnym 2019/2020 kształciło się 155 uczniów.

Tabela 3 System edukacji na terenie Gminy Czerwieńsk w roku szkolnym 2019/2020.

Rodzaj placówki	Nazwa placówki	Liczba dzieci
Przedszkola	Przedszkole w Czerwieńsku	169
	Niepubliczne Przedszkole w Leśniowie Wielkim	25
	Niepubliczne Przedszkole w Laskach Odrzańskich „Ence Pence”	34
	Niepubliczne Przedszkole w Nietkowie Lucyna Kossowska	17
Szkoły podstawowe	Szkoła Podstawowa im. Janusza Korczaka w Czerwieńsku	367
	Szkoła Podstawowa im. Zofii i Stanisława Wróblewskich w Nietkowie	138
	Zespół Edukacyjny w Płotach	38
	Szkoła Podstawowa im. Jana Brzechwy w Nietkowicach	96
	Szkoła Podstawowa im. Kornela Makuszyńskiego w Leśniowie Wielkim	82
Zespół szkół	Zespół Szkół w Czerwieńsku, w skład którego wchodzi:	155
	Liceum Ogólnokształcącego im. gen. dyw. Stefana Roweckiego „Grotą” w Czerwieńsku	141
	Technikum w Czerwieńsku	14

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie <http://www.czerwiensk.pl/>

Wszystkie placówki edukacyjne są systematycznie każdego roku remontowane i modernizowane. Posiadają bardzo dobre zaplecze rekreacyjno-sportowe oraz odpowiednio przygotowane sale lekcyjne wraz z wyposażeniem (np. komputery, monitory). Kluczowa inwestycja w roku 2019 dla oświaty na terenie Gminy Czerwieńsk dotyczyła budowa sali gimnastycznej wraz z łącznikiem w Szkole Podstawowej w Leśniowie Wielkim. Pozostałe placówki oświatowe nie prowadziły inwestycji ani dużych remontów, ponieważ w 2018 r. przeprowadzono dużą inwestycję w placówkach oświatowych – termomodernizację budynków oraz inne prace związane z tym zadaniem. Placówki edukacyjne są dostosowane do potrzeb uczniów z niepełnosprawnościami, np. posiadają dostosowane toalety, podjazdy do budynków.

Źródło: <https://www.google.com/>

Na terenie Gminy Czerwieńsk funkcjonuje również żłobek, który rozpoczął swoją działalność w listopadzie 2018 r. W ramach programu „MALUCH+” 2018 zostało przyjętych do żłobka 10 dzieci w wieku do lat 3. W 2019 r. zostało przyjętych kolejnych 8 dzieci. Obecnie do żłobka uczęszcza 38 dzieci z Gminy Czerwieńsk. Stan kadrowy w żłobku to dyrektor i 6 opiekunek. Pomieszczenia żłobka zostały wyposażone w niezbędne wyposażenie umożliwiające zapewnienie funkcjonowania placówki dla 38 dzieci. Sprzęt oraz wyposażenie został zakupiony ze środków finansowanych z Regionalnego Programu Operacyjnego – Lubuskie 2020 w ramach projektu „*Ja idę do żłobka, a mama wraca do pracy*” – 38 miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 w Gminie Czerwieńsk – wydatkowano kwotę 239 185,66 zł⁵.

Biblioteki

W 2019 r. na terenie Gminy Czerwieńsk funkcjonowało łącznie 5 bibliotek. Główna biblioteka to Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Czerwieńsku, której filie znajdują się w Leśniowie Wielkim (budynek Szkoły Podstawowej), filia w Nietkowicach (budynek Szkoły Podstawowej), filia w Nietkowie (budynek WDK), filia w Płotach (budynek WDK) i 1 punkt biblioteczny mieszczący się w Sycowicach w budynku świetlicy wiejskiej. Budynki biblioteczne nie są dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

Księgozbiór biblioteczny na koniec 2019 r. wynosił 40.337 (zakupiono 1136 woluminów i pozyskano 154 darów, ubytkowano 5083 wol.). W przeliczeniu na 1 mieszkańca, łączna liczba woluminów wynosiła 4,03. Według stanu na dzień 31 grudnia 2019 r. biblioteki nie posiadały

⁵ Raport o stanie Gminy Czerwieńska za 2019 r., s. 19.

możliwości wypożyczenia płyt CD oraz DVD. Biblioteki nie posiadają zbiorów audiowizualnych, ponieważ zbiory takie wymagają licencji, co wiąże się z dodatkowymi kosztami. W 2019 r. zarejestrowano 1 296 użytkowników. W ciągu roku z usług poszczególnych bibliotek skorzystało 22 134 czytelników, którzy wypożyczyli łącznie 24 609 woluminów i 4 683 czasopism. W poprzednim roku wzbogacono zbiory bibliotek o 850 woluminów z dziedziny literatury pięknej, 329 woluminów literatury dla dzieci i młodzieży oraz 111 woluminów z literatury popularnonaukowej.

W bibliotekach zatrudnionych było 8 pracowników i pracowników w tym: MGBP w Czerwieńsku – 4, Leśniów Wielki - 1 (1/4 etatu), Nietkowice 1 (1/3 etatu), Nietków 1 (1/3 etatu), Płoty 1 (1/2 etatu). Punkt biblioteczny Sycowice - umowa zlecenie. W ciągu roku struktura zatrudnienia nie uległa zmianie⁶. Wszystkie funkcjonujące biblioteki na terenie Gminy Czerwieńsk prowadzą również działalność kulturową, w którą angażują się uczniowie szkół oraz mieszkańcy poszczególnych sołectw. Realizacja wspólnych inicjatyw stwarza warunki i możliwości integracji społecznej, jak również wpływa pozytywnie na budowanie odpowiednich stosunków i wzmacnianie integracji międzypokoleniowej.

Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Czerwieńsku

Miejsko - Gminny Ośrodek Kultury służy realizacji zadań Gminy Czerwieńsk w zakresie upowszechniania kultury, ożywienia lokalnych i regionalnych tradycji kulturowych w kierunku optymalnego zaspokajania potrzeb kulturalnych środowiska. Głównym celem działalności MGOK jest rozwój i kształtowanie potrzeb oraz aspiracji kulturalnych na drodze powszechnego i aktywnego uczestnictwa w kulturze społeczności Gminy Czerwieńsk. W strukturach MGOK znajdują się następujące placówki wiejskie: Wiejski Dom Kultury w Nietkowicach, Wiejski Dom Kultury w Laskach, Wiejski Dom Kultury w Płotach, Świetlica w Wysokim, Świetlica w Leśniowie Małym, Świetlica w Sudole, Świetlica w Sycowicach, Świetlica w Bródkach, Świetlica w Będowie, Świetlica w Dobrzęcinie. W placówkach tych prowadzone są różnorodne formy zajęć, w tym: zajęcia plastyczne, muzyczne, taneczne oraz imprezy okolicznościowe takie, jak: Dzień Dziecka, Dzień rodziny, Dzień Babci i Dziadka, warsztaty artystyczne. Dzieci mają możliwość korzystania z gier planszowych i zabaw oraz grać w tenisa stołowego. W świetlicach odbywają się różnego rodzaju zebrania, szkolenia rolnicze, spotkania mieszkańców i inne⁷.

⁶ Raport o stanie Gminy Czerwieńska za 2019 r., s. 20.

⁷ Tamże, s. 21.

Zdjęcie 4 Świetlice wiejskie w Nietkowie „Wiejski Dom Kultury” oraz świetlica w Sycowicach

Źródło: <https://www.google.com/>

MGOK realizuje wiele działań z zakresu edukacji kulturalnej oraz upowszechniania kultury wśród społeczeństwa Gminy. Uczestnictwo w kulturze to zajęcia zbiorowe, zespołowe czy też indywidualne, które gromadzą uczestników w celu rozbudzenia ich uzdolnień i zainteresowań, pasji, wymiany doświadczeń. W MGOK funkcjonuje 11 zespołów, które skupiają wokół siebie mieszkańców Gminy w różnych wieku i płci. Należą do nich:

- Zespół NIETKOWIANKI
- Zespół Taneczny HIPS
- Dziecięcy Zespół Wokalny TRZY PLUS DWA
- Młodzieżowy zespół wokalno-instrumentalny REZONANS
- Zespół DZIEWCZYNKI JAK MALINKI I RODZYNKI
- Formacja artystyczna SZEŚCIOPAK
- Zespół RAPSODIA
- Zespół POD WIATRAKIEM
- Zespół CANTILENA
- Zespół MELODIA
- Zespół GAMA⁸.

MGOK współpracuje również z partnerską Gminą Drebkau przy realizacji imprez kulturalnych. W roku 2019 wspólnie zrealizowano dwa projekty współfinansowane z Programu Interreg: „Partnerskie Dni Czerwieńska 2019” oraz „Turniej Gmin Partnerskich. Święto Plonów 2019”.

⁸ <http://www.mgok.czerwiensk.pl/sekcje-i-zespoły/>

Organizacje pozarządowe

Działalność organizacji pozarządowych stanowi dla mieszkańców Gminy Czerwieńsk ważne centrum ich aktywności i rozwijania własnych zainteresowań. W 2019 r. funkcjonowało na terenie Gminy 29 organizacji pozarządowych⁹, działających w ramach różnych działalności, m.in.: sportu, rekreacji, kultury, miłośników wsi, ochrony zdrowia czy Ochotniczych Straży Pożarnych. Współpraca samorządu z NGO realizowana jest poprzez „Program współpracy Gminy Czerwieńsk z organizacjami pozarządowymi”, który jest uchwalany każdego roku przez Radę Miejską w Czerwieńsku. Celem nadrzędnym programu jest kształtowanie demokratycznego ładu społecznego w środowisku lokalnym poprzez budowanie partnerstwa między samorządem i organizacjami oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego, głównie poprzez dofinansowywanie realizacji zadań organizacji społecznych w ramach otwartych konkursów ofert lub w trybie pozakonkursowym.

W 2019 r. ogłoszono konkurs ofert w zakresie wspierania i upowszechniania kultury fizycznej i sportu. Zaplanowana kwota na realizację zadania wyniosła 165.000,00 zł. wsparcie finansowo otrzymało 7 organizacji. Z przekazanej kwoty dotacji wykorzystano 99,64 %, tj. kwotę 164 421,70 zł. Na realizację projektów składanych z inicjatywy organizacji (zadania w trybie pozakonkursowym), dofinansowanych na podstawie art. 19a przedmiotowej ustawy, Urząd Gminy w Czerwieńsku przekazał organizacjom pozarządowym kwotę 34.900,00 zł., która została wykorzystana w 99,96 %. W ramach tego wsparcia dofinansowano realizację 10 projektów.

Tabela 4 Wsparcie finansowe udzielone organizacjom społecznym przez Gminę Czerwieńsk w 2019 r. w ramach współpracy międzysektorowej

Tryb konkursowy		Tryb pozakonkursowy	
Nazwa organizacji	Kwota dotacji	Nazwa organizacji	Kwota dotacji
KS Piast Czerwieńsk	43 000,00	Stowarzyszenie Przyjaciół wsi Będów	2 500,00
LKS Odra Nietków	43.000,00	Spółdzielnia Socjalna Nasze Zaodrze	2 000,00
KS Sparta Nietkowice	24 000,00	Stowarzyszenie Mieszkańców Nietkowa	6 000,00
LZS Start Płoty	24 000,00	Stowarzyszenie Mieszkańców Nietkowic	3 000,00

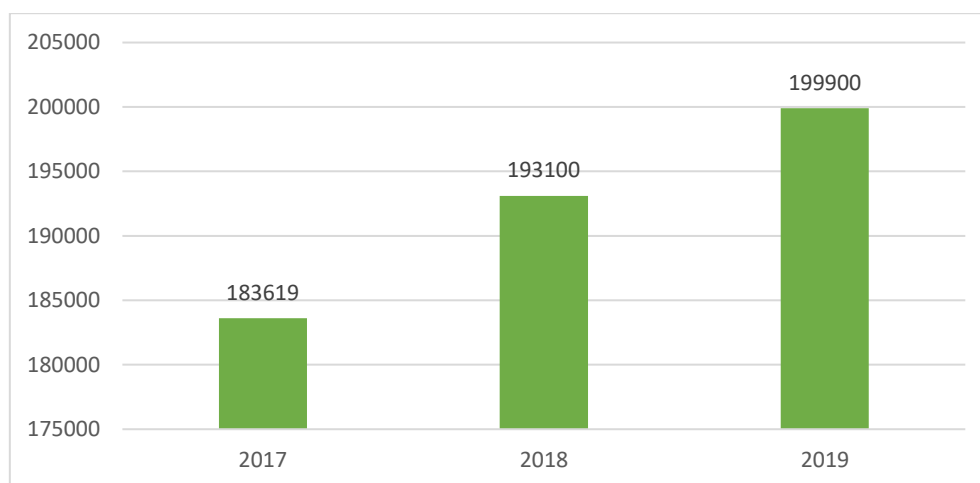
⁹ <http://www.czerwiensk.pl/>

LKS Znicz Leśniów Wielki	24 000,00	Polski Związek Wędkarski	1 000,00
Stowarzyszenie Taneczne Hit	3 000,00	Stowarzyszenie Przyjaciół wsi Bedów	4 990,00
Czerwieńskie Stowarzyszenie Tenisowe	4 000,00	Spółdzielnia socjalna Nasze Zaodrze	1 950,00
		Stowarzyszenie Mieszkańców Nietkowa	5 500,00
		Stowarzyszenie Taneczne HIT	6 000,00
		Fundacja Alfa Centauri	2 000,00

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie Sprawozdanie z realizacji rocznego programu współpracy Gminy Czerwieńsk z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie za 2019 rok oraz propozycje finansowania na 2020 rok

W analizowanym okresie lat 2017-2019 na realizację zadań wynikających ze współpracy Gminy Czerwieńsk z organizacjami pozarządowymi przekazano łącznie 576 619 zł. Z każdym rokiem widoczny jest wzrost udzielanego wsparcia finansowego organizacjom na realizację własnych zadań statutowych. W 2017 r. łącznie przeznaczono na ten cel 183 619 zł, w 2018 r. 193 100 zł, a w 2019 r. - 199 900 zł.

Wykres 3 Wsparcie finansowe dla organizacji pozarządowych w Gminie Czerwieńsk w latach 2017-2019

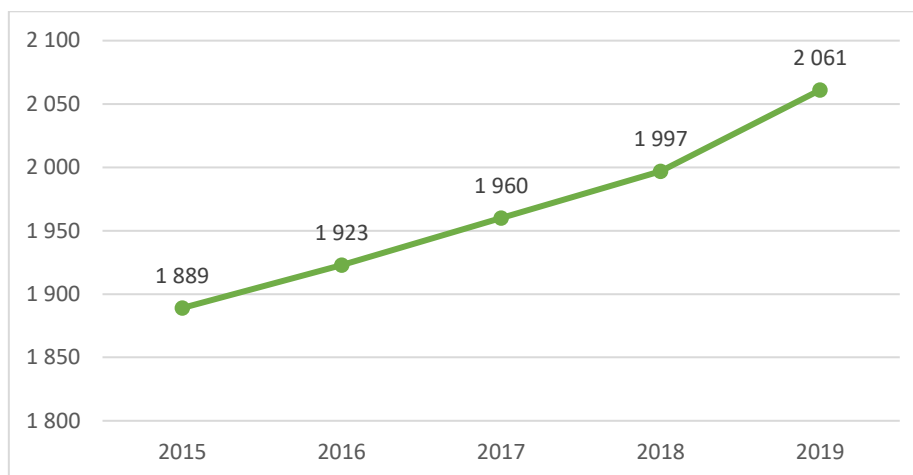
Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań z realizacji rocznego programu współpracy Gminy Czerwieńsk z organizacjami pozarządowymi za 2017, 2018 i 2019 r.

Gospodarka mieszkaniowa

Zasoby mieszkaniowe to ogół mieszkań zamieszkałych i niezamieszkałych znajdujących się w budynkach mieszkalnych i niemieszkalnych. Do zasobów mieszkaniowych nie zalicza się obiektów zbiorowego zamieszkania (tj. hoteli pracowniczych, domów studenckich, burs i internatów, domów pomocy społecznej), pomieszczeń prowizorycznych oraz obiektów

ruchomych (tzn. barakowozów, wagonów kolejowych, barek i statków). Na terenie Gminy Czerwieńsk w 2019 r. znajdowało się 2 061 budynków mieszkalnych, 3 201 nieruchomości (mieszkań). W 2019 r. przybyło 50 nowych nieruchomości, co świadczy o potencjale rozwojowym Gminy pod względem zamieszkania. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w 2019 r. wynosiła 87,6 m², a przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę 28,5 m².

Wykres 4 Liczba budynków mieszkalnych w Gminie Czerwieńsk w latach 2015-2019

Źródło: Opracowanie własne, BDL GUS

Można zauważyć, że wraz ze zwiększającą się liczbą mieszkań na terenie Gminy Czerwieńsk odnotowuje się wzrost infrastruktury technicznej tych mieszkań. Na przestrzeni analizowanych ostatnich 5 lat nastąpił wzrost liczby wodociągów, dostępu do łazienek czy zwiększyła się liczba osób korzystających z centralnego ogrzewania, głównie na wsiach. Przedstawia to poniższa tabela.

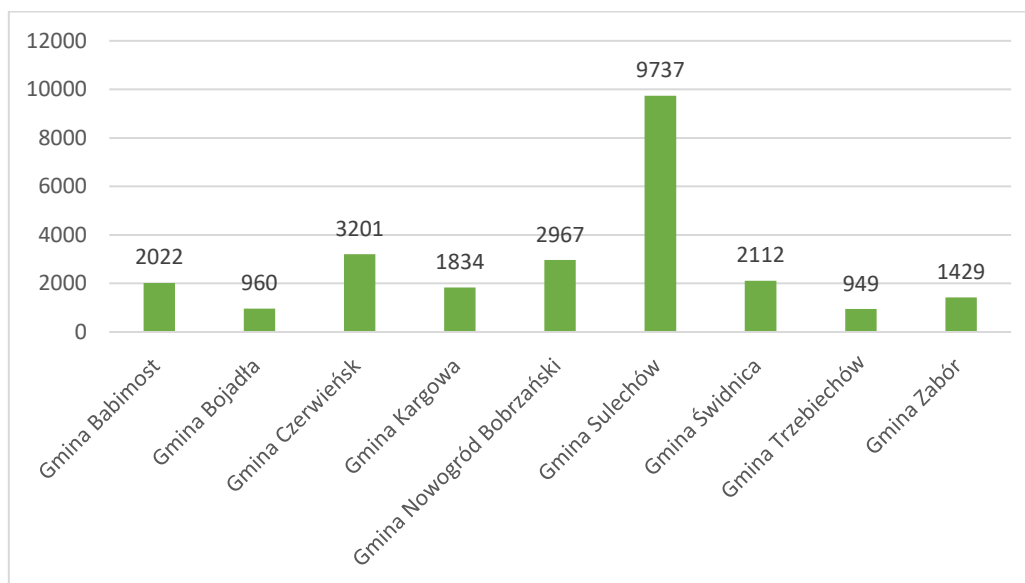
Tabela 5 Infrastruktura techniczna gospodarki mieszkaniowej w Gminie Czerwieńsk w latach 2015-2019 [%]

Wskaźnik		2015	2016	2017	2018	2019
w miastach	wodociągi	99,9	99,9	99,9	99,9	99,9
	łazienka	96,4	96,4	96,4	96,4	96,4
	centralne ogrzewanie	86,6	86,6	86,6	86,7	86,7
na wsi	wodociągi	97,0	97,0	97,1	97,1	97,2
	łazienka	88,9	89,1	89,4	89,6	89,8
	centralne ogrzewanie	72,5	73,0	73,6	74,1	74,7

Źródło: Opracowanie własne, BDL GUS

Porównując liczbę mieszkań dostępnych w Gminie Czerwieńsk z innymi gminami w regionie w 2019 r. stwierdza się, że tylko Gmina Sulechów dysponuje większą liczbą nieruchomości od Gminy Czerwieńsk. W 2019 r. w Gminie Sulechów odnotowano 9 737 nieruchomości.

Wykres 5 Liczba nieruchomości w poszczególnych gminach w 2019 r.

Źródło: Opracowanie własne, BDL GUS

Gmina Czerwieńsk jest bardzo atrakcyjna dla realizacji zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z racji bezpośredniego sąsiedztwa z miastem Zielona Góra oraz dysponowania terenami uzbrojonymi w komplet infrastruktury technicznej. Dotyczy to terenów na południe od rzeki Odry. Gmina jest atrakcyjna do zamieszkania również z uwagi na walory środowiska przyrodniczego oraz komunikacyjnego.

Ochrona zdrowia

Na terenie Gminy Czerwieńsk funkcjonuje 5 Zakładów Opieki Zdrowotnej: Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "ULMED" w Czerwieńsku, Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "JUVO" w Sulechowie, Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "EKOMED" w Nietkowie, Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej - Specjalistyczna Przychodnia Lekarska "AGIA MEDICA" w Czerwieńsku oraz Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej - Poradnia Stomatologiczna "DENTICO" w Czerwieńsku¹⁰.

¹⁰ <http://www.czerwiensk.pl/>

Z danych wynika, że w 2019 r. udzielono łącznie w ramach podstawowej opieki medycznej 30 898 porad, czyli o 1 023 porad mniej niż w 2015 r. Na terenie Gminy odnotowano jedną aptekę oraz jeden punkt apteczny.

Ochrona zdrowia na terenie Gminy Czerwieńsk realizowana jest również poprzez szereg usług świadczonych przez inne podmioty. W zarządzie Hali Sportowej „Lubuszanek” działa Gminne Centrum Rehabilitacji. W 2019 r. wykonano 24 117 procedur medycznych dla 1 136 pacjentów. Zgodnie z zawartą umową od dnia 1 kwietnia 2019 r. do 21 czerwca 2019 r. zorganizowano bezpłatne usługi psychologiczno–terapeutyczne świadczone przez psychologa w Szkole Podstawowej w Czerwieńsku w wymiarze 24 godzin w miesiącu, tj. 6 godzin tygodniowo. W ramach tych usług świadczone:

- usługi psychologiczno-terapeutyczne polegające na diagnozowaniu problemów związanych z funkcjonowaniem dzieci i młodzieży, między innymi: problemów związanych z okresem dojrzewania, samookaleczeniem, przyjmowaniem substancji psychoaktywnych, konfliktami w rodzinie, problemami dzieci i młodzieży umieszczonych w pieczy zastępczej,
- poradnictwo indywidualne dzieci i młodzieży,
- rozpoznawanie przemocy w rodzinie w stosunku do dzieci i młodzieży oraz udzielanie stosownego wsparcia w zakresie powstrzymywania przemocy,
- diagnostykę psychologiczną z wykorzystaniem specjalistycznych narzędzi diagnostycznych

Od 22 czerwca 2019 r. usługi psychologiczno–terapeutyczne zostały przejęte przez Centrum Usług Wspólnych w Czerwieńsku i rozszerzono działalność psychologa o Szkołę Podstawową w Nietkowie i Leśniowie Wielkim. Zespół Interdyscyplinarny także zapewniał pomoc w formie wsparcia psychologa. Porady udzielane były w siedzibie OPS, a skorzystało z nich 29 osób. Ogólnie psycholog udzielił 85 porad.

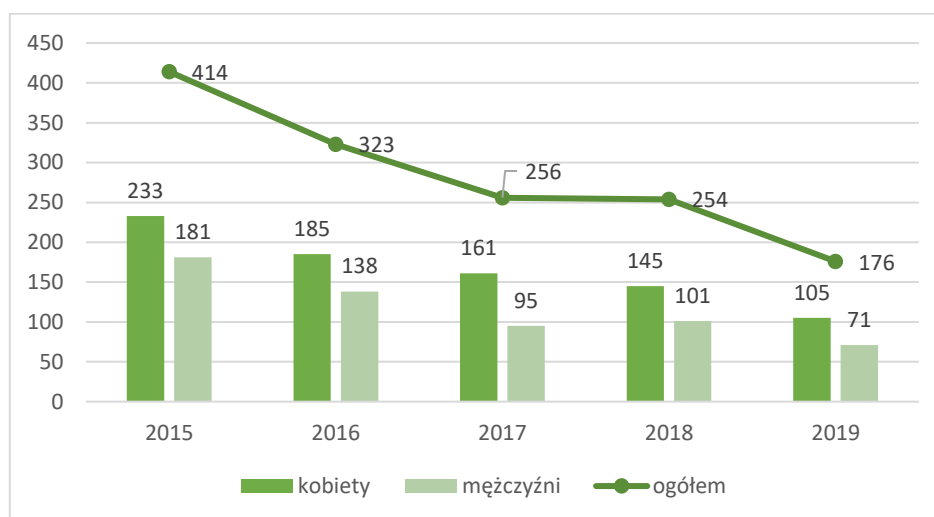
W Gminie Czerwieńsk była prowadzona działalność profilaktyczno-informacyjna i edukacyjna w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych poprzez wspieranie realizacji programów o charakterze profilaktycznym oraz innych działań promujących zdrowy styl życia, w szkołach i innych placówkach działających na rzecz dzieci i młodzieży.

W roku 2019 dofinansowano program „Profilaktyka w szkołach w 2019” w ramach, których przeprowadzono warsztaty, szkolenia dla dzieci i młodzieży, nauczycieli oraz rodziców¹¹.

II. 4 Rynek pracy

Bezrobocie rejestrowane w Gminie Czerwieńsk wynosiło w 2019 r. 5,1 % (6,6 % wśród kobiet i 3,8 % wśród mężczyzn) i było niższe od poziomu bezrobocia w powiecie (5,7 %) i stopy bezrobocia w kraju (5,2 %), ale wyższe od stopy bezrobocia w województwie lubuskim (4,9 %). Na przestrzeni ostatnich 5 lat odnotowano spadek liczby osób pozostających bez zatrudnienia w Gminie o 238 osób, w tym 82 kobiety.

Wykres 6 Liczba osób bezrobotnych w Gminie Czerwieńsk w latach 2015-2020

Źródło: Opracowanie własne, BDL GUS

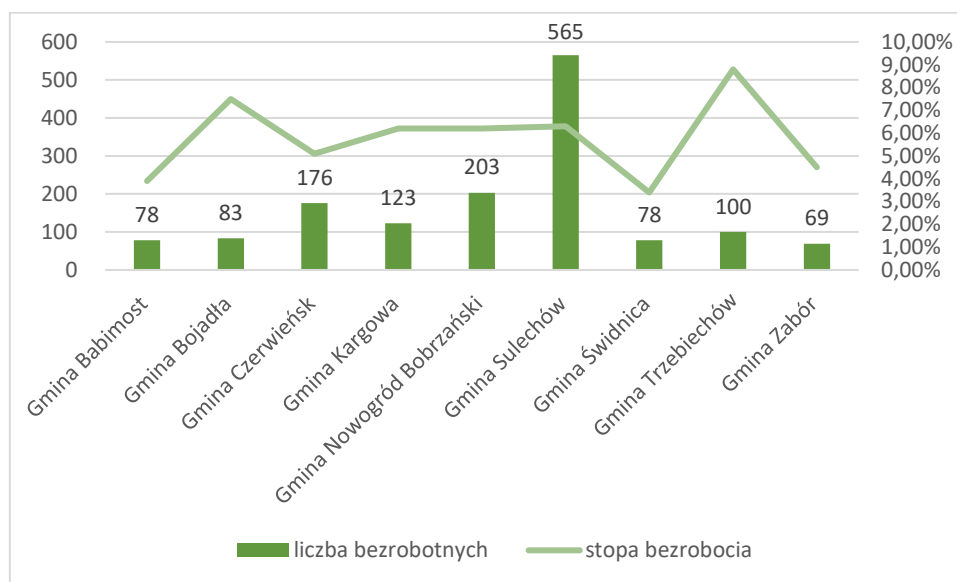
Zjawisko pandemii COVID-19 spowodowało wzrost ogólnego poziomu bezrobocia w całym kraju. W Polsce w październiku 2020 r. stopa bezrobocia wynosiła 6,1%, w województwie lubuskim, a w powiecie zielonogórskim 7 %. Również w Gminie Czerwieńsk w wyniku sytuacji epidemiologicznej zwiększyła się liczba osób bezrobotnych. W październiku 2020 r. odnotowano 255 bezrobotnych, w tym 142 kobiety. Duży odsetek osób bezrobotnych odnotowano w grupie osób do 30 roku życia (wzrost o 21 osoby, w tym 10 kobiet). Oznacza to, że wraz z pojawieniem się drugiej fali pandemii sytuacja na rynku pracy staje się zagrożona. Również można spodziewać się, że w kolejnych miesiącach nastąpi jeszcze wzrost liczby osób bezrobotnych na terenie Gminy Czerwieńsk. Wzrost poziomu bezrobocia stanowi początek

¹¹ Raport o stanie Gminy Czerwieńska za 2019 r., s. 10.

negatywnych konsekwencji zaistniałej sytuacji na całym świecie, w obliczu której rola samorządów będzie znacząca.

Analizując wskaźnik bezrobocia w poszczególnych gminach w powiecie zielonogórskim w 2019 r. odnotowano największą liczbę osób bezrobotnych w gminie Sulechów (565 osób – 6,3%). Gmina Czerwieńsk znajdowała się na trzeciej pozycji pod względem największej liczby osób bezrobotnych (5,1%). Pozostałe gminy charakteryzowały się zdecydowanie niższą liczbą bezrobotnych, choć stopa bezrobocia w tych gminach była zdecydowanie wyższa niż w Gminie Czerwieńsk (gmina Bojadła 7,5%, gmina Kargowa i Nowogród Bobrzański 6,2%, gmina Trzebiechów 8,8%).

Wykres 7 Liczba bezrobotnych w poszczególnych gminach i stopa bezrobocia w 2019 r.

Źródło: Opracowanie własne, BDL GUS

Powyższe dane wskazują, że największym problemem społecznym Gminy Czerwieńsk nie jest liczba osób bezrobotnych i samo zjawisko bezrobocia. Jednakże warto podkreślić, że duży odsetek osób pozostających bez zatrudnienia stanowią kobiety. Od wielu lat utrzymuje się tendencja, że większą liczbę osób bezrobotnych w Gminie Czerwieńsk stanowią kobiety (6,6% w 2019 r.), co może świadczyć o niskich kwalifikacjach zawodowych, braku aktywizacji zawodowej lub pełnieniu innych funkcji społecznych (wychowywanie dzieci, zajmowanie się gospodarstwem domowym, opieką nad osobami zależnymi). Często obowiązki domowe nie pozwalają kobiecie na podjęcie pracy zawodowej lub wymuszają rezygnację z dotychczasowej pracy. Dostępne oferty pracy, proponujące pracę trójmianową, również nie spełniają oczekiwań kobiet, gdyż bardzo często nie mogą one pozwolić sobie na pracę w trybie nocnym z uwagi na wychowywanie małoletnich dzieci. W efekcie bezrobotne kobiety mogą borykać

się z problemem braku bezpieczeństwa finansowego i stabilizacji życiowej. Kobiety także bardziej narażone są na bezrobocie długotrwałe. Aby przeciwdziałać wyłączeniu zawodowemu kobiet i ich bezrobociu konieczna jest aktywizacja skierowana na zniwelowanie samego problemu braku pracy oraz na ułatwienie powrotu do pracy po urlopie macierzyńskim, wychowawczym lub po przerwie w zatrudnieniu wynikającej z innych przyczyn. Tym samym nie należy zapominać także o możliwościach zapewniania opieki dzieciom na czas pracy kobiety lub osobom pozostających pod ich nadzorem. Istotna jest tutaj pomoc różnych instytucji i wsparcie samorządu w organizacji opieki dla najmłodszych i osób zależnych. W kontekście skutków pandemii ten problem będzie miał kluczowe znaczenie w kolejnym roku.

Wśród 176 osób zarejestrowanych w Wojewódzkim Urzędzie Pracy Zielona Góra z Gminy Czerwieńsk w 2019 r. aż 78 osób to osoby długotrwałe bezrobotne (w tym 50 kobiet), które zazwyczaj nie chcą w ogóle podjąć jakiegokolwiek zatrudnienia, albo z różnych przyczyn nie mogą lub też ich kwalifikacje są nieadekwatne do zapotrzebowania współczesnego rynku pracy. Warto jednak podkreślić, że w ostatnich 5 latach zauważa się spadek osób długotrwałe bezrobotnych o 125 osób (w tym 72 kobiety), co świadczy o dobrej polityce aktywizacyjnej ośrodków wsparcia.

W 2019 r. wśród osób bezrobotnych w Gminie Czerwieńsk odnotowano 30 bezrobotnych z prawem do zasiłku, w tym 20 kobiet. Część bezrobotnych to osoby, które nie posiadają odpowiednich kwalifikacji zawodowych (69 osób), w tym spora część to kobiety (35 kobiet). Może potwierdzać to sytuacja życiową kobiet pracujących we własnych gospodarstwach domowych, które zrezygnowały z pracy zawodowej na rzecz zajmowania się domem i wychowywaniem potomstwa lub sprawowaniem opieki nad osobami zależnymi.

Ważną grupę wśród bezrobotnych stanowią osoby zaliczane do grup osób znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Zaliczane są do tych grup osoby młode, do 30 roku życia oraz osoby starsze – po 50 roku życia. Wśród pierwszej grupy odnotowano spadek liczby młodych osób bezrobotnych (o 94 osoby, w tym 64 kobiety). Można zatem stwierdzić, że w ostatnim okresie osoby młode łatwiej znajdują zatrudnienie i szybciej zasilają grupę osób pracujących, przy jednoczesnym zasilaniu budżetu Gminy (dochody z PIT). Również zadowalający jest fakt, że zmniejszył się poziom bezrobocia wśród młodych kobiet. Większa świadomość społeczna powoduje, że coraz częściej kobiety pragną realizować się zawodowo i zasilać rynek pracy, aby wypracować sobie swój statut społeczny. Wiąże się to ze zmianą zawodową kobiet, jaką można zaobserwować na przestrzeni ostatnich dziesięcioleci. Młode

kobiety coraz częściej odkładają decyzję o założeniu rodziny, pragnąc jednocześnie zdobywać wykształcenie i doświadczenie zawodowe.

Dane dotyczące osób bezrobotnych w wieku powyżej 50 roku życia w Gminie Czerwieńsk również są satysfakcjonujące. W 2019 r. odnotowano wśród tej grupy 65 osób pozostających bez zatrudnienia (w tym 26 kobiet). Zdecydowana większość bezrobotnych w tej grupie to mężczyźni. W 2019 r. liczba bezrobotnych po 50 roku życia obniżyła się łącznie o 36 osób, w tym o 11 kobiet bezrobotnych. Zauważa się większą aktywność zawodową i społeczną tej grupy. Zjawisko to może świadczyć o wzrastającej sprawności samego rynku pracy, otwartości na osoby starsze oraz lepszym przygotowaniem starszych ludzi do podejmowania zatrudnienia. Coraz częściej osoby starsze odnajdują się na współczesnym rynku pracy, są zaktywizowane, gotowe do podnoszenia własnych kwalifikacji oraz świadome utrzymania jak najdłużej swojej aktywności zawodowej.

Tabela 6 Liczba bezrobotnych z grup osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy w latach 2015 -2019

ROK	Bezrobotni		Bezrobotni z prawem do zasiłku		Bezrobotni do 30 roku życia		Bezrobotni powyżej 50 roku życia		Długotrwale bezrobotni		Bezrobotni bez kwalifikacji zawod.	
	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety
2015	414	233	60	34	129	91	101	37	203	122	148	77
2016	323	185	55	35	79	54	89	36	154	97	109	67
2017	256	161	38	24	72	52	76	30	128	88	105	72
2018	254	145	37	24	61	43	64	20	115	80	94	56
2019	176	105	30	20	35	27	65	26	78	50	69	35

Źródło: Opracowanie własne, dane z WUP Zielona Góra

Liczba osób bezrobotnych w Gminie Czerwieńsk wynosi 11,93% ogółu bezrobotnych powiatu zielonogórskiego oraz 0,95% ogółu bezrobotnych województwa lubuskiego. Z kolei osoby długotrwale bezrobotne stanowią w Gminie 12,46% ogółu bezrobotnych w powiecie, a zaledwie 1% długotrwale bezrobotnych w województwie lubuskim.

Tabela 7 Liczba bezrobotnych w powiecie i województwie lubuskim w 2019 r.

Status	Gmina		Powiat		Województwo	
	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni
Osoby bezrobotne ogółem	105	71	874	601	10893	7605
Osoby bezrobotne z prawem do zasiłku	20	10	129	90	2343	1376
Osoby długotrwale bezrobotne	50	28	420	206	5003	2771

Źródło: Opracowanie własne, Ocena zasobów pomocy społecznej za 2019 r., OPS w Czerwieńsku

II.5 Uwarunkowania gospodarcze

Uwarunkowania gospodarcze pod kątem opracowywania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych zależne są przede wszystkim od zasobów ludzkich zasilających rynek pracy, a zatem kapitału ludzkiego. Obok niego istotne znaczenie mają zasoby gospodarcze i ekonomiczne. Realizacja budżetu Gminy Czerwieńsk w 2019 r. zakończyła się nadwyżką w kwocie 1 451 959,68 zł. Dochody miasta uplasowały się na poziomie 53 251 142,68 zł, a wydatki na poziomie 351 799 183,00 zł. Strukturę dochodów i wydatków Gminy Czerwieńsk na przestrzeni lat 2017-2019 przedstawia poniższa tabela:

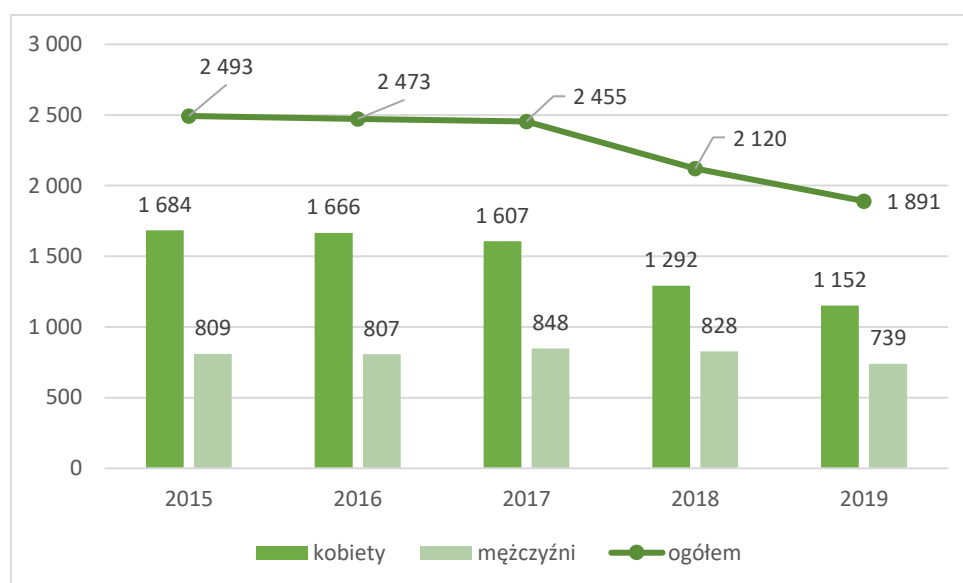
Tabela 8 Struktura dochodów Gminy Czerwieńsk w latach 2017-2019

Wyszczególnienie	2017	2018	2019
Dochody własne	48 737 525,26	49 487 056,70	53 251 142,68
Subwencja	9 312 798,00	10 538 579,00	11 442 356,00
Dotacje	21 171 887,86	18 359 559,30	18 638 281,46
Wydatki własne	47 757 684,21	55 636 245,50	51 799 183,00
Dochody na 1 mieszkańca	4 857,72	4 916,26	5 322,99
Wydatki na 1 mieszkańca	4 760,06	5 527,15	5 177,85

Źródło: Opracowanie własne, BDL GUS

Sytuacja finansowa Gminy jest bardzo dobra. Gmina Czerwieńsk jest Gminą o wysokim potencjale rozwojowym. Wzrost liczby mieszkańców w 2017 i 2018 r. spowodował wzrost gospodarczy oraz ekonomiczny regionu. Jednakże odnotowany w 2019 r. spadek liczby ludności wpłynął znacząco na wskaźnik liczby osób pracujących. W Gminie Czerwieńsk w 2019 r. pracowało 1 891 osób (w tym 1 152 kobiety). W porównaniu z 2015 r. nastąpiło obniżenie tego wskaźnika o 602 osoby.

Wykres 8 Liczba osób pracujących w Gminie Czerwieńsk w latach 2015-2019

Źródło: Opracowanie własne, BDL GUS

Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców Gminy Czerwieńsk 1 312 osób wyjeżdża do pracy do innych gmin, a 846 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy - tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi -466. 22,6% aktywnych zawodowo mieszkańców Gminy pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 35,1% w przemyśle i budownictwie, a 18,4% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 0,8% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości). W 2018 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w Gminie Czerwieńsk wynosiło 4 330,43 zł, co odpowiada 89,60% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce¹².

Według Powszechnego Spisu Rolnego z 2010 roku na obszarze Gminy znajduje się 347 gospodarstw rolnych prowadzących działalność rolniczą. Gospodarstwa o areale ponad 10 ha stanowią 82,7% ogólnej powierzchni gospodarstw. Świadczy to o koncentracji gospodarstw rolnych, natomiast jeśli chodzi o liczebność dominują gospodarstwa małe i bardzo małe (do 5 ha), z których wiele nie prowadzi aktywności rolniczej¹³.

Gmina Czerwieńsk charakteryzuje się dużą przedsiębiorczością. W 2019 r. odnotowano 924 podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. ludności. W analizowanym okresie

¹² https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Czerwieńsk#rynek-pracy

¹³ Strategia rozwoju Gminy Czerwieńska na lata 2019-2023, s. 36.

ostatnich 5 lat nastąpił wzrost o 160 podmiotów. W 2019 r. zarejestrowano w numerze REGON 117 nowych jednostek, a wyrejestrowano 50. Udział podmiotów wyrejestrowanych w ogólnej liczbie podmiotów wpisanych do rejestru REGON wyniósł 5,4 i był niższy o 4,5 w porównaniu z rokiem 2015. W 2019 r. 691 osób fizycznych prowadziło działalność gospodarczą na terenie Gminy Czerwieńsk i w porównaniu z 2015 r. nastąpił wzrost tych osób o 146 osób.

Tabela 9 Podmioty w rejestrze REGON w Gminie Czerwieńsk w latach 2015-2019

Wskaźniki	2015	2016	2017	2018	2019
Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	764	789	814	843	924
Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	90	103	93	112	117
Jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności	75	73	78	76	50
Udział podmiotów wyrejestrowanych w ogólnej liczbie podmiotów wpisanych do rejestru REGON	9,9	9,3	9,5	9,1	5,4
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą wg sekcji PKD 2007	545	568	589	625	691

Źródło: Opracowanie własne, BDL GUS

Według danych z rejestru REGON wśród podmiotów posiadających osobowość prawną w Gminie Czerwieńsk najwięcej (42) jest podmiotów stanowiących spółki handlowe z ograniczoną odpowiedzialnością. Analizując rejestr pod kątem liczby zatrudnionych pracowników można stwierdzić, że najwięcej (893) jest mikro-przedsiębiorstw, zatrudniających 0 - 9 pracowników. 2,8% (26) podmiotów jako rodzaj działalności deklarowało rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, jako przemysł i budownictwo swój rodzaj działalności deklarowało 26,9% (248) podmiotów, a 70,3% (648) podmiotów w rejestrze zakwalifikowana jest jako pozostała działalność. Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w Gminie Czerwieńsk najczęściej deklarowanymi rodzajami przeważającej działalności są: budownictwo (23,6%) oraz handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (21,7%).

Na terenie Gminy Czerwieńsk funkcjonuje dobrze rozwinięty system komunikacyjny oparty na drogach: krajowej, wojewódzkich, powiatowych i gminnych. System dróg nie uległ zmianie w stosunku do roku 2018. Gmina Czerwieńsk jest członkiem Zielonogórskiego Związku Powiatowo – Gminnego, który realizuje zadania w imieniu Gminy. Całość komunikacji

transportu publicznego na terenie Gminy Czerwieńsk realizuje przewoźnik PKS Zielona Góra Sp. z o.o. Przebieg roczny realizowanej komunikacji autobusowej wynosi ponad 220.000 km rocznie. Jednakże w rozwijającej się społecznie i gospodarczo Gminie Czerwieńsk zauważa się bariery komunikacyjne w zakresie organizacji komunikacji gminnej łączącej wszystkie sołectwa. Stanowi to poważny problem w udziale różnych grup społecznych w działaniach podejmowanych na rzecz lokalnej społeczności, które najczęściej organizowane są w Czerwieńsku. Brak możliwości dojazdu w odpowiednich godzinach w ciągu dnia wpływa na problemy organizacyjne, a co za tym idzie na pogłębianie się zjawiska izolacji i braku możliwości integracji społecznej mieszkańców z całej Gminy.

Rozwijająca się gospodarczo Gmina Czerwieńsk stanowi dogodne miejsce dla życia. Dobrze rozwinięta instytucjonalnie (żłobek, przedszkola, szkoły, ośrodki kultury, organizacje społeczne itp.) i komunikacyjnie Gmina jest atrakcyjnym miejscem do zamieszkania. Bogactwo walorów przyrodniczych również stanowi potencjał rozwojowy Gminy. Należy podkreślić, że obszary korzystne do rozwoju gospodarczego, to także miejsca dobre do zamieszkania i prowadzenia działalności gospodarczej. Zatem w dalszym ciągu polityka społeczna Gminy powinna dążyć do jak najlepszego i najefektywniejszego rozwoju gospodarczego. Umożliwi to mieszkańcom znalezienie zatrudnienia na lokalnym rynku, osiedlenia się i zakładania rodzin. To ograniczy migracje, nastąpi wzrost przyrostu naturalnego, a w konsekwencji wzrost liczby osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym. Konieczne jest zatem edukowanie mieszkańców pod względem możliwości wykorzystywania potencjałów, jakie daje im lokalny rynek oraz kształtowanie postaw przedsiębiorczych. Tylko aktywna postawa na rynku pracy może ochronić osoby długotrwale wykluczone i bezrobotne od pogłębiania tego stanu, zaś osoby młode zabezpieczyć przed bezrobociem i utworzyć im ścieżkę kariery. Zadanie to spoczywa nie tylko na barkach samorządu lokalnego, ale także na Urzędach Pracy i instytucjach edukacji. Nie należy przy tym zapominać o aktywizacji osób długotrwale bezrobotnych, do których powinny być adresowane przystosowane działania specjalistyczne będące narzędziami ekonomii społecznej. Dodatkowo dobrze prosperująca Gmina będzie również posiadała większe możliwości na realizację polityki senioralnej, poprzez zapewnienie odpowiedniego wsparcia i niesienie pomocy osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym znajdującym się w sędziwym wieku.

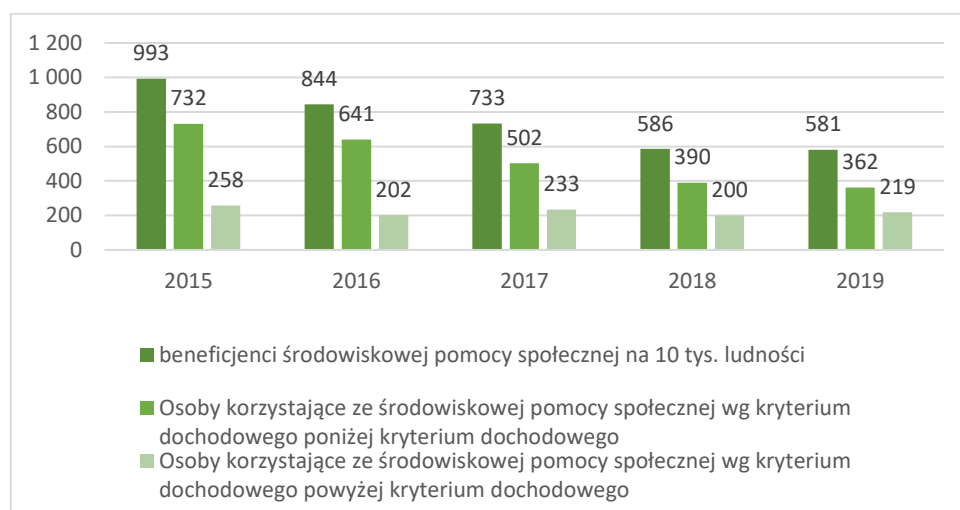
II.6 Pomoc społeczna

II.6.1 Beneficjenci pomocy społecznej

Ośrodek Pomocy Społecznej w Czerwieńsku realizuje politykę społeczną państwa zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, ustawą o systemie ubezpieczeń społecznych, ustawą o powszechnym ubezpieczeniu zdrowotnym, ustawą o świadczeniach rodzinnych, ustawą o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawą o dodatkach mieszkaniowych i energetycznych, pomocą materialną dla uczniów oraz innych zadań zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.

Polityka społeczna Gminy Czerwieńsk zmierza do umożliwienia osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych. Jednocześnie OPS prowadzi różne inne działania profilaktyczne mające na celu zapobieganie powstawania sytuacji, będących zagrożeniem potrzeb bytowych odpowiadających godności człowieka. W Gminie Czerwieńsk odnotowuje się systematyczny spadek liczby osób i gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej. W ostatnich 5 latach odnotowano spadek liczby beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej o 412 osób na 10 tys. ludności. W 2019 r. odnotowano 581 osób korzystających ze wsparcia Ośrodka. Jednocześnie 362 osoby korzystające z pomocy społecznej wykazywało dochód poniżej kryterium dochodowego, a 219 powyżej tego kryterium.

Wykres 9 Pomoc środowiskowa w Gminie Czerwieńsk w latach 2015-2019

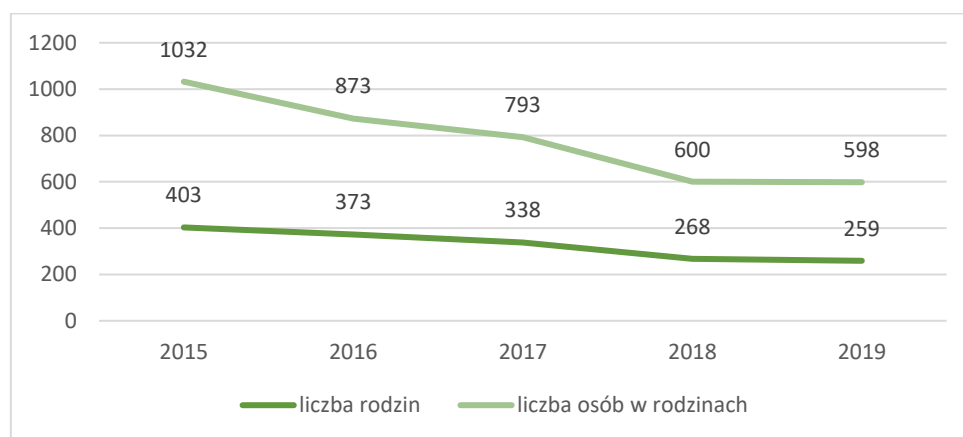

Źródło: Opracowanie własne, BDL GUS

Łącznie pomoc i wsparcie w Gminie Czerwieńsk z pomocy społecznej w 2019 r. uzyskało 598 osób, co stanowiło 5,95% wszystkich mieszkańców Gminy. W roku oceny, w stosunku do 2018

roku, łączna liczba osób korzystających z pomocy i wsparcia zmniejszyła się o 2 osoby. Natomiast liczba rodzin, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej zmniejszyła się w stosunku do roku poprzedniego o 9. W przypadku długotrwale korzystających z pomocy społecznej ich liczba osiągnęła poziom 208 osób, co oznaczało spadek w stosunku do roku 2018 o 14 osób.

Wykres 10 Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w 2019 r.

Źródło: Opracowanie własne, dane z OPS w Czerwieńsku

Wśród 598 osób korzystających z pomocy ośrodka znalazło się 221 kobiet oraz 248 mężczyzn. W poniższej tabeli uwzględniono w okresie ostatnich 5 lat liczbę osób w podziale na płeć, które korzystały ze wsparcia Gminy Czerwieńsk.

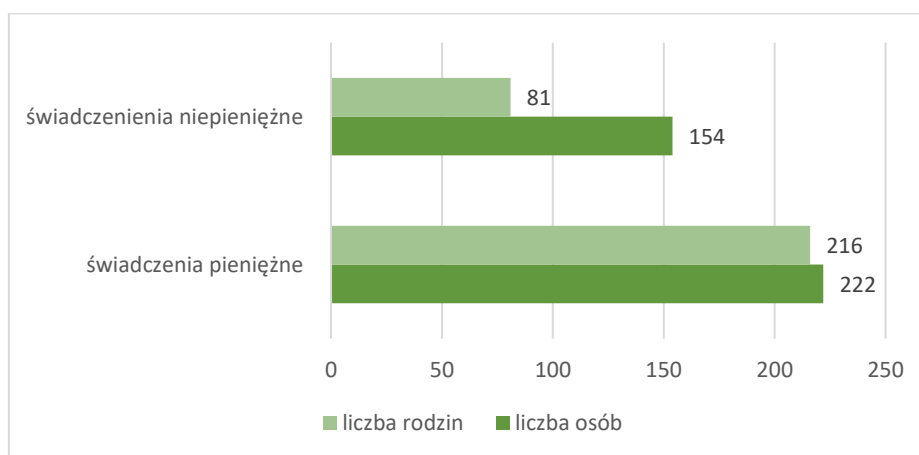
Wskaźniki	2015	2016	2017	2018	2019
Kobiety					
0-17	160	108	97	79	83
produkcyjny	231	181	139	109	114
poprodukcyjny	31	32	36	32	24
Mężczyźni					
0-17	176	122	108	92	79
produkcyjny	222	175	183	144	154
poprodukcyjny	15	20	27	17	15

Źródło: Opracowanie własne, dane z OPS w Czerwieńsku

II.6.2 Pomoc finansowa w postaci zasiłków

W ramach pomocy społecznej udziela się wsparcia w postaci świadczeń pieniężnych i niepieniężnych. W 2019 r. liczba udzielonych świadczeń niepieniężnych wynosiła 19 778 i była niższa o 6 245 w porównaniu z rokiem 2018. Z kolei liczba świadczeń pieniężnych w 2019 r. wynosiła 2 555 i była niższa o 68 świadczeń (w 2018 r. 2 623). W 2019 r. ze świadczeń niepieniężnych skorzystało 81 rodzin, w tym 154 osoby. Ze świadczeń pieniężnych skorzystało 216 rodzin i 222 osoby w tych rodzinach.

Wykres 11 Liczba osób i rodzin korzystających ze świadczeń pieniężnych i niepieniężnych w 2019 r.

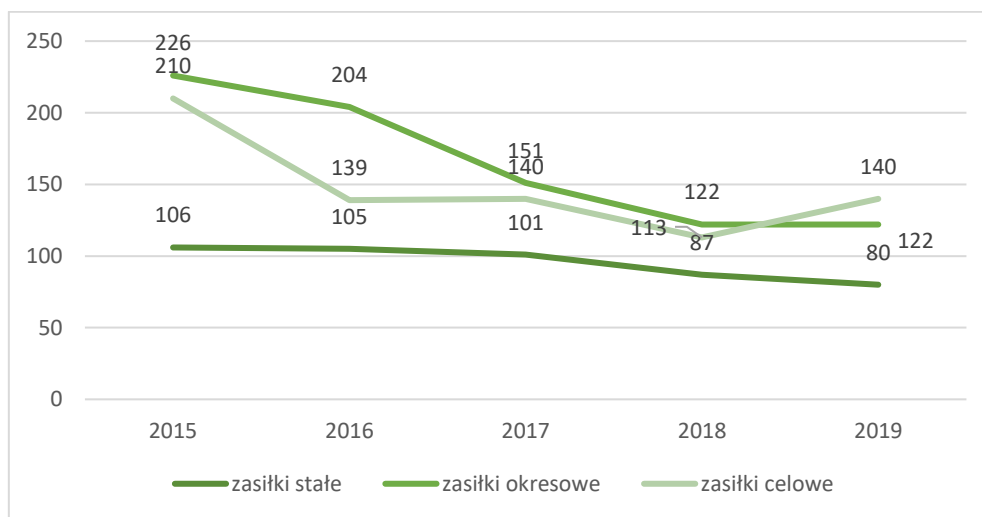
Źródło: Opracowanie własne, dane z OPS w Czerwieńsku

Pomoc finansowa pochodząca z OPS w Czerwieńsku wynikająca z ustawy o pomocy społecznej to przede wszystkim zasiłki stałe, okresowe lub celowe, które są przyznawane mieszkańcom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej. Zasiłek stały przyznawany jest pełnoletniej osobie samotnie gospodarującej całkowicie niezdolnej do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności, jeżeli jej dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej oraz pełnoletniej osobie pozostającej w rodzinie całkowicie niezdolnej do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności, jeżeli jej dochód jak również dochód na osobę w rodzinie są niższe od kryterium dochodowego na osobę w rodzinie. Zasiłek okresowy przysługuje w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, wielodzietność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego osobie samotnie gospodarującej, której dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej, oraz rodzinie, której dochód jest niższy od kryterium dochodowego rodziny. Zasiłek okresowy jest świadczeniem przyznawanym na dany okres czasu. Z kolei zasiłek celowy może być przyznany w celu zaspokojenia niezbędnej potrzeby bytowej. Zasiłek celowy może być przyznany

w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów leków i leczenia, opału i odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, a także kosztów pogrzebu. Osobom bezdomnym i innym osobom niemającym dochodu oraz możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o Narodowym Funduszu Zdrowia, Ośrodek Pomocy może wydać decyzję o potwierdzeniu prawa do świadczeń zdrowotnych finansowanych z budżetu państwa. Zasiłek celowy z tytułu zdarzenia losowego, może być przyznany również osobom i rodzinom, które poniosły straty w wyniku takiegoż zdarzenia oraz osobom i rodzinom, które poniosły straty w wyniku klęski żywiołowej lub ekologicznej. W takich sytuacjach zasiłek celowy może być przyznany niezależnie od dochodu (kryterium dochodowego) i może nie podlegać zwrotowi¹⁴.

W Gminie Czerwieńsk w analizowanym okresie tj. ostatnich 5 lat, odnotowano spadek ogólnej liczby przyznanych zasiłków. W 2019 r. przyznano 80 zasiłków stałych, przy spadku liczby tych zasiłków o 26 w porównaniu z 2015 r. Liczba osób, którym przyznano zasiłek okresowych wynosiła 122, przy jednoczesnym odnotowaniu spadku o 88 osób w porównaniu z 2015 r. Z kolei liczba przyznanych świadczeń w postaci zasiłków celowych zmniejszyła się o 86 świadczeń, przyjmując w 2019 r. wartość 140 osób korzystających z tego zasiłku.

Wykres 12 Liczba przyznanych zasiłków stałych, celowych i okresowych w latach 2015-2019

Źródło: Opracowanie własne, dane z OPS w Czerwieńsku

Wraz ze spadkiem ogólnej liczby osób korzystających z zasiłków stałych, okresowych i celowych obniżeniu uległa kwota wypłacanej pomocy na ten cel na przestrzeni lat 2015-2019.

¹⁴Źródło: <https://www.spes.org.pl/twoje-prawa/pomoc-spoeczna/swiadczenia-pieniezne>

Kwota zasiłków stałych obniżyła się w analizowanym okresie o 21 865,00 zł, kwota zasiłków celowych o 33 7000,00 zł, a kwota zasiłków okresowych o 276 741 zł. Jednakże w porównaniu z rokiem 2018 wzrosła kwota wypłacanej pomocy w postaci zasiłków stałych (o 3 279,00 zł) przy mniejszej liczbie przyznanych zasiłków, a także wzrosła kwota wypłaconych zasiłków okresowych (o 6 982,00 zł) przy takiej samej liczbie wypłaconych zasiłków. Natomiast w przypadku zasiłków celowych kwota wypłacanej pomocy uległa obniżeniu, przy jednoczesnym wzroście osób korzystających z tej formy pomocy.

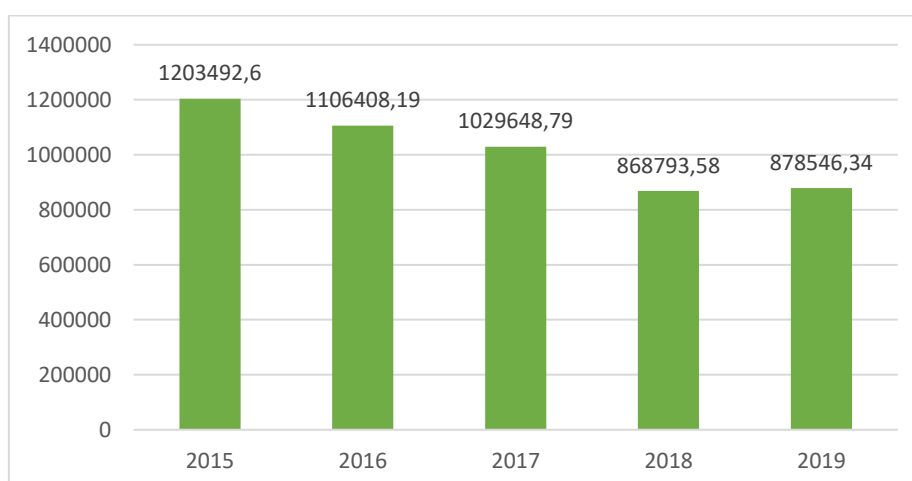
Tabela 10 Kwoty wypłacanych zasiłków stałych, okresowych i celowych w latach 2015 -2019

Rok	Zasiłki stałe [zł]	Zasiłki celowe [zł]	Zasiłki okresowe [zł]
2015	470 092,00	208 282,00	528 086,00
2016	519 830,00	140 667,00	425 847,00
2017	509 639,00	160 024,00	319 935,00
2018	444 948,00	175 918,00	244 363,00
2019	448 227,00	174 582,00	251 345,00

Źródło: Opracowanie własne, dane z OPS w Czerwieńsku

Łączna kwota wypłaconych świadczeń pieniężnych w Gminie Czerwieńsk w 2019 r. wynosiła 878 546,34 zł. W porównaniu z 2015 r. uległa ona zmniejszeniu o 324 946,26 zł.

Wykres 13 Świadczenia pieniężne z pomocy społecznej w latach 2015-2019

Źródło: Opracowanie własne, dane z OPS w Czerwieńsku

Największą liczbę osób, które otrzymały wsparcie z pomocy społecznej według wypłacanych świadczeń stanowiły osoby w wieku produkcyjnym (268 osób, w tym 114 kobiet). W stosunku do 2018 r. liczba osób korzystających z pomocy społecznej w wieku produkcyjnym uległa zwiększeniu o 15 osób (w 2018 r. – 253 osoby, w tym 109 kobiet). Drugą grupą stanowiły osoby z niepełnoletnością do 17 roku życia (162 osoby, w tym 83 kobiety). Najmniejszą liczbę świadczeń udzielono mieszkańcom w wieku poprodukcyjnym. 39 osób skorzystało z takiej formy wsparcia (w tym 24 kobiety).

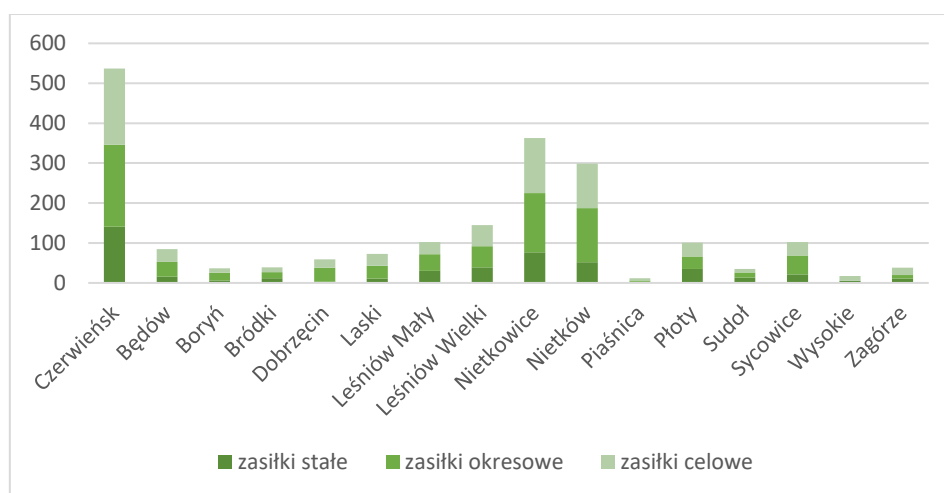
Tabela 11 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na wiek i płeć według wypłaconych świadczeń w 2019 r.

Grupa	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
0-17 lat	162	83	79
Wiek produkcyjny	268	114	154
Wiek poprodukcyjny	39	24	15

Źródło: Opracowanie własne, dane z OPS w Czerwieńsku

Mieszkańcy, którzy stanowią najliczniejszą grupę beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej zamieszkują miasto Czerwieńsk. W analizowanym okresie lat 2015-2019 największa liczba zasiłków stałych została przyznana mieszkańcom Czerwieńska, Nietkowic, oraz Nietkowa. Z pozostałych zasiłków również korzystały najczęściej osoby zamieszkujące te miejscowości.

Wykres 14 Liczba przyznanych zasiłków stałych, celowych i okresowych w latach 2015-2019 w poszczególnych sołectwach

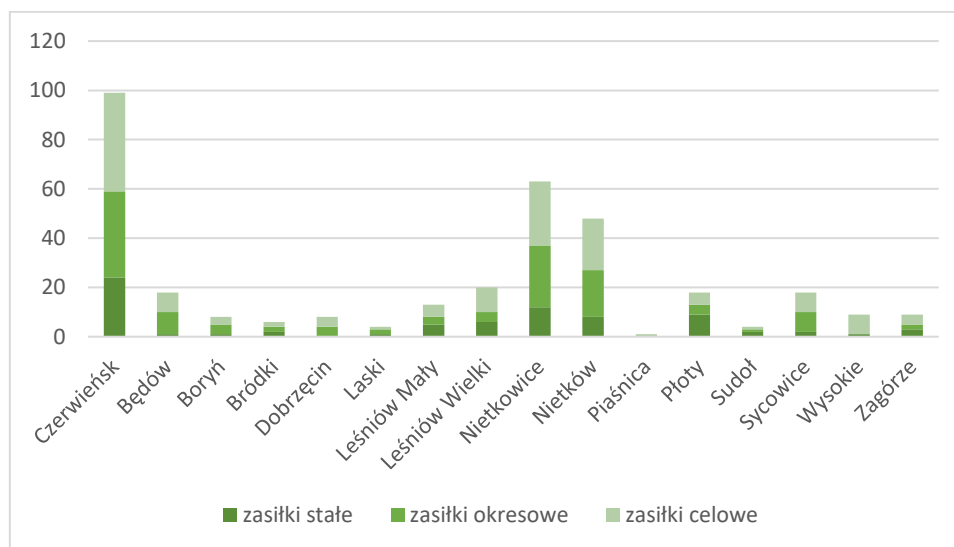

Źródło: Opracowanie własne, dane z OPS w Czerwieńsku

W roku 2019 najwięcej zasiłków przyznano również mieszkańcom Czerwieńska. Warto jednak zwrócić uwagę na mniejszą liczbę osób korzystających z pomocy społecznej w formie zasiłków

z takich miejscowości jak: Laski, Dobrzęcin czy Sycowice, gdzie w ostatnim roku zmniejszyła się liczba osób korzystających z tego typu pomocy.

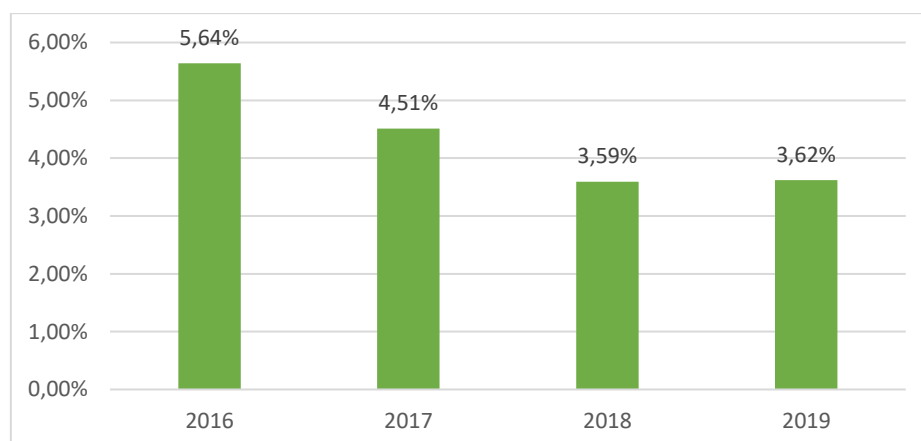
Wykres 15 Liczba przyznanych zasiłków stałych, celowych i okresowych w 2019 r. w poszczególnych sołectwach

Źródło: Opracowanie własne, dane z OPS w Czerwieńsku

Wskaźnik deprivacji lokalnej w Gminie Czerwieńsk wynosił w 2019 r. 3,62% i było niewiele wyższy od wskaźnika deprivacji z roku 2018 (3,59%). Jednakże analiza danych z ostatnich 4 lat pokazuje, że poziom niezaspokojenia podstawowych potrzeb mieszkańców Gminy ulega stałemu obniżeniu.

Wykres 16 Wskaźnik deprivacji lokalnej w latach 2016-2019

Źródło: Opracowanie własne, dane z OPS w Czerwieńsku

II.6.3 Powody przyznawania zasiłków

Na korzystanie z pomocy społecznej i pobieranie świadczeń rodzinnych wpływać może niestabilna sytuacja na rynku pracy, jak chociażby prace krótkookresowe, prace na umowę o dzieło lub zlecenie, a co za tym idzie niskie zarobki. Z drugiej strony może wynikać to z biernej i wyuczonej postawy wobec pracy zawodowej, a tym samym z łatwości przeniesienia wartości kariery zawodowej na oczekiwania wobec pomocy społecznej. W przypadkach borykania się z długotrwałą lub ciężką chorobą uniemożliwiającą pracę zawodową, albo też sytuacją kryzysową również osoby potrzebujące zwracają się o pomoc do OPS. W poniższej tabeli zestawiono główne powody udzielania wsparcia finansowego w poszczególnych latach 2015-2019.

Tabela 12 Powody przyznania pomocy w latach 2015-2019

Powód przyznanej pomocy	2015	2016	2017	2018	2019
	liczba rodzin				
Alkoholizm	44	49	55	35	30
Bezdomność	16	14	12	12	10
Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych (rodzina wielodzietna)	x	x	x	4	9
Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych (rodzina niepełna)	x	x	x	32	28
Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i gospodarstwa domowego	112	87	59	39	43
Bezrobocie	243	209	145	114	107
Długotrwała lub ciężka choroba	77	88	55	41	42
Niepełnosprawność	164	153	150	121	117
Potrzeba ochrony macierzyństwa	58	53	63	45	52
Potrzeba ochrony macierzyństwa – w tym wielodzietność	20	19	34	29	33
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	9	7	7	5	2
Ubóstwo	313	289	254	204	183
Narkomania	2	4	3	1	1
Zdarzenia losowe	0	2	3	2	2
Przemoc w rodzinie	5	4	9	3	3
Kłęski żywiołowe lub ekologiczne	1	0	8	0	0

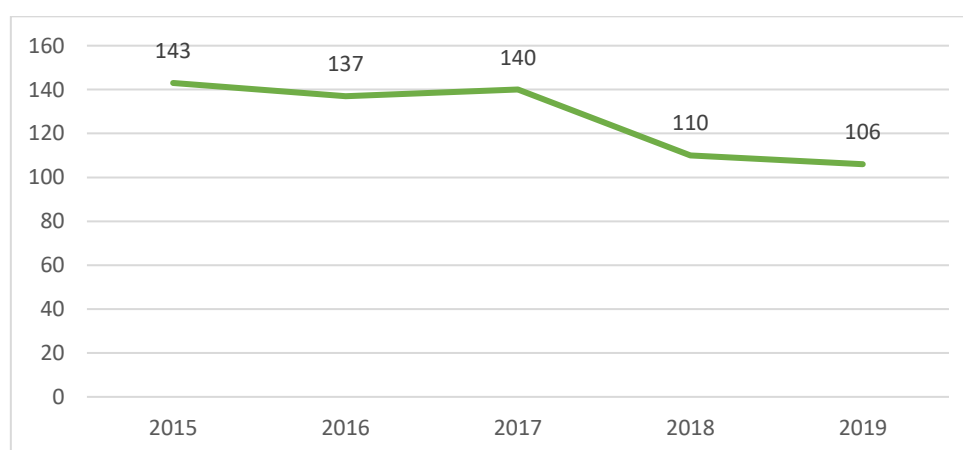
Źródło: Opracowanie własne, dane z OPS w Czerwieńsku

Do najczęstszych powodów udzielania pomocy w postaci zasiłków stałych, okresowych czy celowych należą: ubóstwo, niepełnosprawność i bezrobocie. W 2019 r. udzielono 183 rodzinom pomoc finansową z powodu ubóstwa, 117 rodzin skorzystało z pomocy z powodu niepełnosprawności, a 107 rodzin z powodu bezrobocia.

II.6.4 Sytuacja osób z niepełnosprawnościami

Wśród osób korzystających z pomocy społecznej dużą liczbę stanowią osoby z niepełnosprawnością. Osoby takie narażone są również na zagrożenie wykluczeniem społecznym, ze względu na swoje ograniczenia (często natury fizycznej). Brak lub niewystarczający poziom wyposażenia miejsc użyteczności publicznej w Gminie do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych jest częstą przyczyną ich nieintegrowania się ze środowiskiem lokalnym. Również brak zapewnienia opieki medycznej i geriatrycznej stanowi istotny problem społeczny, z jakim borykają się mniejsze gminy w całej Polsce. Zatem widoczna jest ogromna potrzeba oparcia polityki społecznej na ukierunkowaniu jej na potrzeby osób niepełnosprawnych i starszych, których niestety przybywa z każdym rokiem. Z analizy danych wynika, że w ostatnim okresie liczba osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy ośrodka zmniejszyła się i w 2019 r. wynosiła 106 osób.

Wykres 17 Liczba osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy OPS w latach 2015-2019

Źródło: Opracowanie własne, dane z OPS w Czerwieńsku

Jednym z głównych powodów udzielenia wsparcia pieniężnego i niepieniężnego w 2019 r. w Gminie Czerwieńsk była niepełnosprawność. W 2019 r. przyznano z tego powodu 6 782 świadczenia, w tym 5 266 niepieniężnych i 1 516 pieniężnych. Zasiłek okresowy z powodu

niepełnosprawności w 2019 r. otrzymało 30 osób w wysokości 24 707 zł. Natomiast w ramach zasiłku pielęgnacyjnego dla osoby z niepełnosprawnością przyznano łącznie 2 600 świadczeń. W tym 774 dla niepełnosprawnego dziecka oraz 1 826 świadczeń dla osoby z niepełnosprawnością w wieku powyżej 16. roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności.

W związku ze zwiększającą się liczbą osób z niepełnosprawnością jako beneficjentów pomocy społecznej ulega zwiększeniu również wysokość kwoty wypłacanej tym osobom. W roku 2019 wypłacono zasiłek pielęgnacyjny na łączną wartość 142 890,00 zł, czyli o 44 052 zł więcej, przy wzroście o 128 świadczeń w porównaniu do 2015 r. Z kolei dla osób powyżej 16. roku życia przyznano 1 826 świadczeń na łączną wartość 337 666 zł (wzrost o 216 świadczeń i 91 336 zł) w porównaniu do 2015 r.

Tabela 13 Liczba i kwota przyznanych zasiłków pielęgnacyjnych dla osób z niepełnosprawnością w latach 2015-2019

Wskaźniki	2015	2016	2017	2018	2019
Dzieci - liczba świadczeń	646	722	631	677	774
Dzieci - kwota świadczeń	98 838,00	110 466,00	96 543,00	107 100,00	142 890,00
Osoby powyżej 16 roku życia - liczba świadczeń	1 610	1 574	1 646	1 657	1 826
Osoby powyżej 16 roku życia - kwota świadczeń	246 330,00	240 822,00	251 838,00	261 879,00	337 666,00

Źródło: Opracowanie własne, dane z OPS w Czerwieńsku

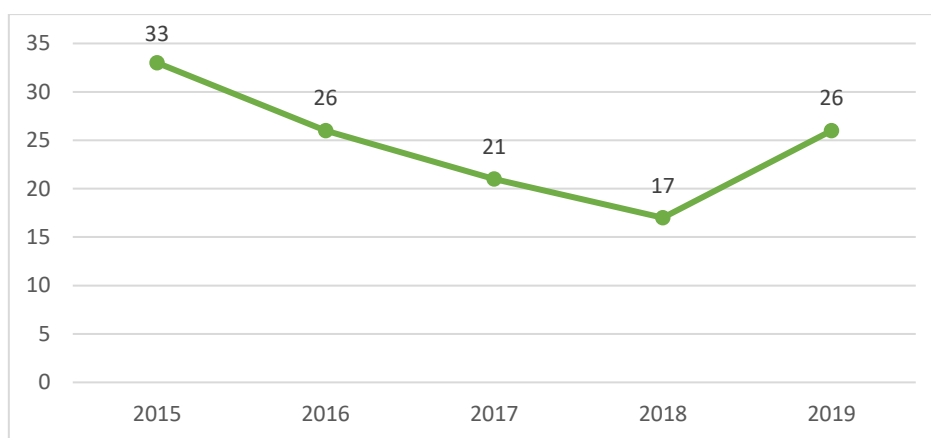
Ciągły proces starzenia się społeczeństwa w Gminie wskazuje na konieczność zapewnienia opieki osobom starszym, długotrwale chorym i z niepełnosprawnością, które są tej opieki pozbawione ze strony rodziny lub gdy rodzina sama nie jest w stanie zapewnić jej w wymaganym zakresie lub formie. W związku z powyższym ważnym jest zaplanowanie odpowiednich nakładów na usługi opiekuńcze (wynagrodzenie dla opiekunek), a także na odpłatność za pobyt mieszkańców w domach pomocy społecznej poza ich miejscem zamieszkania. Koszty zapewnienia tej opieki stanowią znaczne, stałe i długotrwałe zobowiązanie dla budżetu Gminy. W miejscu tym warto zwrócić uwagę na nową formę wsparcia jaką jest opieka wytchnieniowa, na którą Ośrodek Pomocy Społecznej w Czerwieńsku aplikuje o środki do Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego. Pomoc w ramach realizacji założeń opieki wytchnieniowej polega na zapewnieniu pomocy osobom zajmującym się niepełnosprawnymi członkami rodzin i w ramach wsparcia otrzymać będą mogły pomoc osób

trzecich przy codziennych obowiązkach wobec osób zależnych lub skorzystać z turnusów rehabilitacyjnych, by móc choć trochę odpocząć od bardzo trudnej szarej rzeczywistości¹⁵.

II.6.5 Wsparcie asystenta rodziny

W Gminie Czerwieńsk w 2019 r. zatrudnionych było 3 asystentów rodziny, którzy objęli swoją opieką 26 rodzin. W 2015 zatrudnionych było 5 asystentów rodziny. Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta wynosiła w analizowanym okresie powyżej 20 rodzin każdego roku.

Wykres 18 Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w latach 2015-2019

Źródło: Opracowanie własne, dane z OPS w Czerwieńsku

II.6.6 Dożywianie

W ramach świadczonej pomocy materialnej dla mieszkańców Gminy Czerwieńsk z pomocy na dożywianie dzieci i rodzin skorzystało w 2019 r. ogółem 141 osób, w tym 128 dzieci. W analizowanym okresie ostatnich 5 lat zmniejszeniu uległa liczba rodzin korzystających z dożywiania o 80, w tym 133 dzieci.

Tabela 14 Liczba rodzin i dzieci objętych wsparciem dożywiania w Gminie Czerwieńsk w latach 2015-2019

Wskaźnik	2015	2016	2017	2018	2019
Ogółem	289	251	190	139	141
Liczba rodzin	164	145	109	70	68
Liczba dzieci	261	219	169	128	128

Źródło: Opracowanie własne, dane z OPS w Czerwieńsku

¹⁵ Ocena zasobów pomocy społecznej za rok 2019, s. 68.

II.6.7 Dodatki energetyczne i mieszkaniowe

W ramach realizacji polityki społecznej OPS w Czerwieńsku wypłaca dodatki mieszkaniowe oraz energetyczne mieszkańcom Gminy kwalifikującym się do takiej formy pomocy. Analiza danych wykazała, że sukcesywnie spada liczba rodzin korzystających z pomocy w formie dodatku mieszkaniowego czy dodatku energetycznego, a co za tym idzie obniżeniu uległa kwota wypłacanych świadczeń na te cele. W 2019 r. 48 rodzin skorzystało z dodatku mieszkaniowego na łączną kwotę 82 744 zł. W porównaniu z 2017 r. nastąpił spadek o 10 rodzin, a kwota wypłacanych dodatków uległa zmniejszeniu o 46 777 zł. W przypadku dodatku energetycznego również nastąpiła obniżeniu liczba rodzin o 5, a suma kwot wypłaconych świadczeń zmniejszyła się o 701 zł.

Tabela 15 Liczba wypłaconych dodatków mieszkaniowych oraz liczba rodzin

Lata	Dodatki mieszkaniowe		Dodatki energetyczne	
	Liczba rodzin	Kwota [zł]	Liczba rodzin	Kwota [zł]
2017	63	129 521	30	4 159
2018	58	120 971	28	4 609
2019	48	82 744	25	3 458

Źródło: Opracowanie własne, dane z OPS w Czerwieńsku

II.6.8 Dzienny Dom Senior+

Dzienny Dom Senior+ wchodzi w strukturę organizacyjną Ośrodka Pomocy Społecznej w Czerwieńsku. Powstał w ramach Programu Wieloletniego „Senior+” na lata 2015-2020, którego celem było zapewnienie wsparcia seniorom (osobom nieaktywnym zawodowo 60+) w ich aktywizacji społecznej na rynku lokalnym. Dzienny Dom Senior+ jest przygotowany dla 15 seniorów. Swoją działalność rozpoczął w czerwcu 2019 r. W grudniu 2019 r. do Domu Seniora uczęszczało 9 kobiet. W ramach pobytu dziennego w placówce odbywały się zajęcia z aktywności ruchowej z fizjoterapeutą, jak również szereg zajęć plastycznych, muzycznych i terapeutycznych. Aktywizacja osób starszych odbywała się poprzez umożliwienie seniorkom korzystania z oferty działań zaproponowanej przez Dzienny Dom Senior+. Działania były prowadzone zgodnie z oczekiwaniami uczestniczek zajęć i dobierane w taki sposób, aby przynosiły zamierzony skutek tzn. poprawiły jakość i poziom ich życia.

DZIENNY DOM POBYTU

GMINA CZERWIEŃSK

Źródło: <https://www.google.com/>

Na terenie Gminy Czerwieńsk nadal są prowadzone działania w celach rekrutacyjnych. Sukcesywnie na stronach Internetowych Gminy, Ośrodka Pomocy Społecznej, fb Dziennego Domu Senior+ oraz w gazetce lokalnej „U nas” zamieszczane są informacje dotyczące działalności domu. Każdego dnia, seniorki z Dziennego Domu Senior+ pełnią rolę ambasaderek Domu w swoich środowiskach zachęcając innych seniorów do podjęcia decyzji o udziale w zajęciach. Sytuacja demograficzna Polski w kontekście starzejącego się społeczeństwa będzie wymuszała na samorządach podjęcie odpowiednich kroków w kierunku zapewnienia odpowiedniej polityki senioralnej. Gmina Czerwieńsk diagnozując wcześniej problem społeczny starzejącego się społeczeństwa i zapewnienia opieki dla osób starszych, podjęła odpowiednie kroki w celu realizacji niniejszego zadania. Jednakże z uwagi na niską świadomość społeczeństwa w kwestiach związanych z potrzebą osób starszych, działania te dopiero rozpoczynają realizację swoich podstawowych założeń. Powstanie Domu Seniora jest jednym z kluczowych działań, jakie może zapewnić samorząd na rzecz realizacji polityki senioralnej. Jednakże odpowiednia jej realizacja uzależniona jest od funkcjonowania ośrodka, a co za tym idzie liczby i aktywności jej mieszkańców. Zatem konieczne jest dalsze edukowanie społeczeństwa na temat wsparcia i pomocy, jaką można otrzymać w ramach uczestnictwa w Domu Seniora. Niewątpliwie jest to nieoceniona pomoc dla rodzin, jak również dla samych seniorów, aby zachować ich funkcjonowanie w społeczeństwie jak najdłużej na odpowiednim poziomie.

II.6.9 Bezpieczeństwo mieszkańców i procedura „Niebieskie Karty”

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Czerwieńsk na lata 2019 – 2023 przyjęty Uchwałą Nr 0007.18.2018 Rady Miejskiej w Czerwieńsku z dnia 28 grudnia 2018 r. określa cele i działania mające przeciwdziałać zjawisku przemocy w rodzinie na terenie Gminy Czerwieńsk poprzez

stworzenie zintegrowanego systemu pomocy i wsparcia. W 2019 r. odbyło się 5 posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego, który powoływał grupy robocze dla każdej rodziny dotkniętej przemocą. W 2019 r. odbyło się 135 posiedzeń grup roboczych, na które zapraszano osoby, wobec których stosowana była przemoc oraz wzywano osoby, wobec których istniało podejrzenie, że stosują przemoc. W toku prac grup roboczych i Zespołu Interdyscyplinarnego analizowano przypadki przemocy w rodzinie, diagnozowano problemy występujące w rodzinie, ustalano plany pracy z rodziną i planowano działania na rzecz przeciwdziałania przemocy. W roku 2019 wsparciem w ramach realizacji zadań zmierzających do przeciwdziałania przemocy w rodzinie objętych było 56 rodzin. W rodzinach dotkniętych przemocą było 48 kobiet, 7 mężczyzn oraz 18 dzieci (razem 73 osoby), natomiast stosujących przemoc były 7 kobiet i 55 mężczyzn (razem 62 osoby)¹⁶.

Zjawisko przemocy w rodzinie stanowi negatywne zachowanie społeczne, które w konsekwencji ma destrukcyjny charakter rozpadu więzi rodzinnych, zaburza proces bezpieczeństwa, jak również staje się przyczyną innych poważniejszych problemów, np. wychowawczych, dyscyplinarnych, patologicznych. W Gminie Czerwieńsk zjawisko to staje się poważnym zagrożeniem zaburzeń podstawowych relacji społecznych. Osoby dotknięte przemocą w rodzinie wycofują się z życia społecznego, odczuwają strach i lęk, często przeżywają trudności z opanowaniem własnych emocji. Dzieci z takich rodzin zaczynają mieć trudności z nauką, są lękliwe, rozkojarzone i wycofane. Z drugiej strony ukrywając trudności domowe, mogą zachowywać się nieodpowiednio w szkole, stosują przemoc wobec rówieśników, chcąc tym samym „zatuszować” własną sytuację rodzinną. Przemoc w rodzinie to błędne koło, które doprowadza do poważnych zjawisk wykluczenia społecznego. Porównując dane z dwóch ostatnich lat można stwierdzić, że zjawisko to nasila się na terenie Gminy. W 2018 r. 55 rodzin było otoczonych wsparciem w ramach realizacji zadań zmierzających do przeciwdziałania przemocy w rodzinie (47 kobiet, 4 mężczyzn, 21 dzieci). W rodzinach tych przemoc stosowana była przez 3 kobiety oraz 52 mężczyzn (razem 55 osób). Niepokojące jest to, że coraz częściej przemoc w rodzinie stosowana jest również przez kobiety. Przyczyn przemocy w rodzinie jest bardzo dużo. Najważniejsze jest ich niwelowanie na jak najwcześniejszym etapie, aby przeciwdziałać negatywnym jej konsekwencjom natury psychicznej i fizycznej. Ważna w tym zakresie jest fachowa pomoc OPS i innych organizacji (wsparcie doradcze i psychologiczne), jak również pomoc społeczeństwa, które nie powinno być obojętne na takie destrukcyjne zachowania ludzkie.

¹⁶ Raport o stanie Gminy Czerwieńsk za rok 2019, s. 10-11.

Podejmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą w rodzinie odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskiej Karty”, którą określa rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskiej Karty” i wzorów formularzy „Niebieska Karta”¹⁷. Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie nakłada obowiązek prowadzenia procedury „Niebieskiej Karty” na przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia. W analizowanym okresie lat 2015 – 2019 odnotowano największą liczbę „Niebieskich Kart” w miejscowościach: Czerwieńsk (55), Nietków (23), Płoty (19) oraz Leśniów Wielki (16). W pozostałych sołectwach w okresie 5 lat odnotowano niewielką liczbę założonych „Niebieskich Kart”. W poniższym zestawieniu ujęto liczbę „Niebieskich Kart” w poszczególnych latach oraz miejscowościach.

Tabela 16 Liczba Niebieskich Kart w Gminie Czerwieńsk w latach 2015-2019

Sołectwo	2015	2016	2017	2018	2019	SUMA
Czerwieńsk	11	9	8	11	16	55
Będów	3	1				4
Boryń			1			1
Bródki		1				1
Dobrzęcin	2	1				3
Laski	1	1	2	4	1	9
Leśniów Mały			1	1		2
Leśniów Wielki	2	2	3	3	6	16
Nietkowice		2		1	2	5
Nietków	6	2	2	6	7	23
Piaśnica						0
Płoty	4	7	3	2	3	19
Sudoł	1					1
Sycowice		1		2		3
Wysokie					2	2
Zagórze			3		3	6
Razem	30	27	23	30	40	x

Źródło: Opracowanie własne, dane z OPS w Czerwieńsku

W roku 2019 założono 9 „Niebieskich Kart” dla dzieci (w 2018 r. 3 takie karty). Kontynuowanych było 31 procedur „Niebieska Karta” w okresie sprawozdawczym z lat poprzednich. Do przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego w okresie sprawozdawczym wpłynęło 40 formularzy „Niebieskich Kart A”, w tym 12, które zostały ponownie założone w toku trwania tej samej procedury, w tym przez: OPS – 1, Policję – 9, oświatę - 2 oraz

¹⁷ Dz. U. Nr 209, poz. 1245.

28 nowych formularzy „Niebieskich Kart A” wszczynających procedurę w okresie sprawozdawczym.

W toku prac Zespół Interdyscyplinarny podjął decyzję o przekazaniu zawiadomienia do Prokuratury o podejrzeniu popełnienia przestępstwa w związku z użyciem przemocy w rodzinie w przypadku 2 prowadzonych procedur. W toku prac grup roboczych sporządzono 16 „Niebieskie Karty – C” w obecności osób, wobec których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie oraz 20 „Niebieskich Kart – D” w obecności osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie.

Zakończono procedurę „Niebieskiej Karty” w 44 przypadkach, z czego 25 z powodu ustania przemocy w rodzinie oraz zrealizowania indywidualnego planu pomocy i 19 z powodu braku zasadności podejmowania działań. Zespół Interdyscyplinarny zapewniał pomoc w formie wsparcia psychologa zatrudnionego przez Ośrodek Pomocy Społecznej na podstawie umowy zlecenia. Porady udzielane były w siedzibie OPS, a skorzystało z nich 29 osób. Ogólnie psycholog udzielił 85 porad. Do jego zadań należało prowadzenie indywidualnych konsultacji przede wszystkim dla ofiar przemocy, wspieranie osób znajdujących się w kryzysie, motywowanie osób nadużywających alkoholu do podjęcia leczenia oraz poradnictwo małżeństw w celu odbudowania relacji w związku, rodzinie¹⁸.

Najważniejszym i priorytetowym zadaniem dla wszystkich osób biorących udział w realizacji zadań wynikających z Programu jest efektywne i skuteczne niesienie pomocy, zarówno potencjalnym ofiarom, jak i sprawcom przemocy. Problem przemocy jest niezmiernie trudny do rozwiązania ze względu na brak zaufania względem instytucji pomocowych, strachu przed potencjalnymi konsekwencjami, wstydem nadal dominującym w przypadku ujawnienia faktu stosowania przemocy.

W 2019 r. w Gminie Czerwieńsk stwierdzono szacunkowo (w oparciu o dane powiatowe) 172 przestępstw. Oznacza to, że na każdych 1000 mieszkańców odnotowano 17,18 przestępstw. Jest to wartość znacznie mniejsza od wartości dla województwa lubuskiego oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw dla wszystkich przestępstw ogółem w Gminie Czerwieńsk wynosi 68,40%. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców Gminy Czerwieńsk najwięcej stwierdzono przestępstw o charakterze kryminalnym - 12,59 (wykrywalność 62%) oraz przeciwko mieniu - 7,39

¹⁸ Raport o stanie Gminy Czerwieńsk za rok 2019, s. 12.

(wykrywalność 35%). W dalszej kolejności odnotowano przestępstwa drogowe - 2,05 (98%), o charakterze gospodarczym - 1,69 (62%) oraz przeciwko życiu i zdrowiu - 0,46 (85%)¹⁹.

Zgodnie z posiadanymi danymi na terenie Gminy złożono 279 zawiadomień o możliwości popełnienia wykroczenia w tym: wykroczenia przeciwko porządkowi i spokojowi publicznemu (2), przeciwko bezpieczeństwu osób i mienia (47), wykroczenia przeciwko bezpieczeństwu i porządkowi w komunikacji (3), wykroczenia przeciwko zdrowiu (79), wykroczenia przeciwko urządzeniom użytku publicznego (131), szkodnictwo leśne, polne i ogrodowe (9) i inne (8). Wymierzono 10 mandatów karnych, które najczęściej dotyczyły wykroczeniu przeciwko bezpieczeństwu osób i mienia. Ponadto wydano dyspozycje doprowadzenia osoby do miejsca zamieszkania (4 przypadki), ochrona obiektów komunalnych i urządzeń użyteczności publicznej (69 przypadków), konwojowanie dokumentów, wartości pieniężnych na potrzeby gminy (111 przypadków), przyjęte zgłoszenia od mieszkańców (47 przypadków). Współpraca Straży Miejskiej z Policją – liczba patroli wspólnych w ciągu roku wyniosła 29, dotyczyła głównie zabezpieczenia świąt państwowych i kościelnych, imprez okolicznościowych np. Dni Czerwieńska, imprezy sportowe, Dożynki Gminne, zabezpieczenie przemarszów szkół. Akcje prewencyjne dotyczyły głównie patrolowania miejsc użyteczności publicznej na terenie Gminy to jest: zbiornik wodny, parki, sklepy, szkoły, przystanki autobusowe. Głównym celem wspólnych służb było działanie prewencyjne oraz zapobieganie powstawaniu przestępczości i eliminacji negatywnych zachowań mieszkańców. Inne wspólne inicjatywy najczęściej dotyczyły bezpiecznych wakacji, przeciwdziałanie uzależnieniom²⁰.

Bezpieczeństwo mieszkańców zapewnia II Komisariat Policji w Zielonej Górze oraz Komisariat Policji w Sulechowie (tereny prawobrzeżne). Na terenie Gminy działają dwaj dzielnicowi, którzy w razie potrzeby korzystają z pomieszczeń Straży Miejskiej w Czerwieńsku. Zgodnie z informacją otrzymaną od Komendanta Komendy Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej w Zielonej Górze na terenie Gminy w 2019 r. zanotowano 141 zdarzeń: w tym 85 – pożarów (obiekty mieszkalne, środki transportu, lasy, uprawy), 50 – miejsc zagrożonych (silne wiatry, komunikacja drogowa, medyczne) oraz 6 fałszywych alarmów.

II.7 Zjawisko wykluczenia społecznego

¹⁹ https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Czerwiensk#poziom-przestepczosci

²⁰ Raport o stanie Gminy Czerwieńsk za rok 2019, s. 15-16.

Zjawisko wykluczenia społecznego jest niepożądanym skutkiem zaniedbania społeczeństwa w zaspokajaniu ich podstawowych potrzeb życiowych. Skala problemów społecznych dla Gminy Czerwieńsk jest umiarkowana. Szczególna dbałość o osoby zagrożone izolacją społeczną przełoży się na lepszą jakość życia mieszkańców, zmniejszenie poziomu bezrobocia wśród kobiet, zwiększenie aktywności społecznej różnych grup mieszkańców, a co za tym idzie będzie przeciwdziałać migracjom wewnętrznym i odpływowi mieszkańców Gminy.

Skupienie podejmowanych działań na niewielkiej grupie klientów pomocy społecznej oraz wyznaczanie odpowiednich standardów korzystania z pomocy społecznej skutkować będzie odpowiednim poziomem realizacji zadań ustawowych. Koncentrowanie się głównie na osobach potrzebujących pomocy i wsparcia przyczyni się do poprawy warunków życiowych mieszkańców Gminy. Realizacja odpowiednich zadań w ramach świadczenia pomocy na rzecz osób starszych wydaje się jednym z kluczowych zadań stającym przed OPS, jak i samorządem lokalnym.

Ponadto należy na uwadze mieć sytuację demograficzną, która generuje zmiany uwarunkowań społecznych. Struktura społeczna zmienia się, ponieważ przeważa liczba osób starszych, zaś odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym stale cię obniża. To istotny sygnał na przyszłość, ponieważ będzie świadczył o możliwościach rozwoju Gminy w przyszłości. Wydaje się zasadne podjęcie odpowiednich kroków w celu uświadamiania społeczeństwa o randze problemu, a także ważne jest znalezienie odpowiednich rozwiązań wspierających osoby zależne, starsze, potrzebujące pomocy. Oprócz „sąsiedzkiej pomocy” należy dążyć do zapewnienia odpowiedniego wsparcia instytucjonalnego. Osoby starsze, schorowane, niepracujące, które potrzebują pomocy i wsparcia (a często wstydzą się przyznać do tego) najbardziej narażone są w Gminie na izolację społeczną. Takie problemy również zostały zasygnalizowane przez respondentów badania na temat oceny sytuacji społecznej Gminy Czerwieńsk (szerzej opisane w pkt. III).

Osoby szczególnie zagrożone wykluczeniem społecznym wg „Poradnika POKL” to:

- osoby bezrobotne do 25 roku życia;
- osoby długotrwale bezrobotne lub kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka;
- osoby bezrobotne powyżej 50. roku życia;
- osoby bezrobotne bez kwalifikacji zawodowych, bez doświadczenia zawodowego lub bez wykształcenia średniego;

- osoby bezrobotnie samotnie wychowujące co najmniej jedno dziecko do 18. roku życia;
- osoby bezrobotne, które po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęły zatrudnienia;
- niepełnosprawne osoby bezrobotne²¹.

W Gminie Czerwieńsk, na podstawie przeprowadzonej diagnozy i analizy danych oraz zebranych informacji, zdiagnozowano kategorie osób szczególnie zagrożonych wykluczeniem społecznym. Należą do nich:

- bezrobotne kobiety w różnym wieku (w każdej z grup znajdujących się w szczególnych grupach na rynku pracy)
- osoby bezrobotne powyżej 50. roku życia oraz długotrwale bezrobotni;
- osoby starsze, głównie samotne i z niepełnosprawnością;
- rodziny i członkowie rodzin przeżywający trudności opiekuńczo-wychowawcze, doświadczające przemocy w rodzinie, w których występuje zjawisko uzależnienia.

Reasumując, podstawowym celem niniejszej diagnozy jest **podjęcie i prowadzenie aktywizacji społecznej dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, bądź izolacją społeczną** oraz przeciwdziałanie zasygnalizowanym problemom społecznym wraz z ich przewidywaniem i konstruowaniem odpowiednich rozwiązań. Zwrócenie uwagi na problematyczne kwestie społeczne pozwoli na osiąganie lepszych efektów w dalszej perspektywie, co w konsekwencji wpłynie na poprawę jakości życia mieszkańców Gminy Czerwieńsk.

II.8 Piramida problemów społecznych

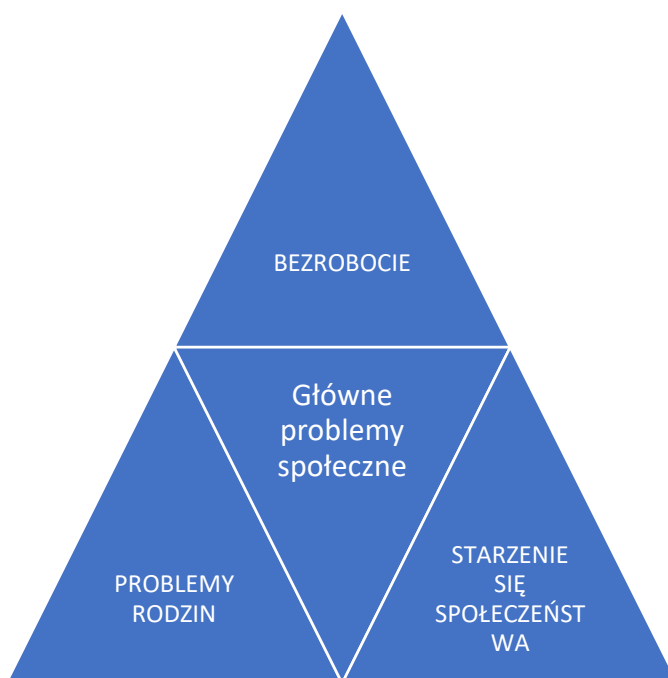
Geneza problemów społecznych ma początek w funkcjonowaniu społeczeństwa. Gwałtowne zmiany społeczne występujące w danym środowisku wpływają zazwyczaj niekorzystnie na sytuację życiową mieszkańców. W przypadku Gminy Czerwieńsk nie stwierdza się gwałtownych zmian społecznych, które mogą wpływać bezpośrednio na pogłębianie się negatywnych zjawisk społecznych. Stwierdza się, że Gmina boryka się z problemami społecznymi, które wynikają głównie z sytuacji demograficznych, zmian zachodzących

²¹ Poradnik dotyczący realizacji wsparcia dla osób wykluczonych społecznie oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki

w społeczeństwie, bezrobocia oraz wzrastających problemów, z którymi borykają się rodziny i ich członkowie (problemy opiekuńczo-wychowawcze, przemoc w rodzinie, uzależnienia).

Problemy zostały podzielone na 3 sekcje, ponieważ w ich obrębie występowanie pojedynczych problemów społecznych nawiązuje do pozostałych i wzmacnia prawdopodobieństwo ich wystąpienia. Zgrupowanie ich w danym obszarze świadczy o sprzężeniu zwrotnym, jakie może między nimi zachodzić. Można tutaj mówić także o sieci współzależności problemów społecznych pomiędzy poszczególnymi sekcjami lub w sposób całościowy o piramidzie problemów społecznych, co prezentuje poniższy schemat.

Schemat 1 Piramida problemów społecznych Gminy Czerwieńsk

Źródło: Opracowanie własne

III. Ocena sytuacji społecznej mieszkańców Gminy Czerwieńsk

Ocena sytuacji społecznej mieszkańców Gminy stanowi ważne i cenne źródło informacji na temat warunków i jakości życia osób ją zamieszkujących. Jest istotnym elementem określania polityki społecznej Gminy, a wraz z diagnozą stanu istniejącego, wpływa na kształtowanie odpowiednich kierunków interwencji i działań podejmowanych w kolejnych latach. Opinia mieszkańców stanowi element partycypacji społecznej na etapie wdrażania odpowiednich działań, jakie należy zaplanować w kontekście opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

W Gminie Czerwieńsk badanie opinii społecznej mieszkańców na temat warunków życia i sytuacji społecznej Gminy zostało przeprowadzone w grudniu 2020 r. W badaniu wykorzystano ankietę, jako technikę badawczą. Zastosowane narzędzie badawcze stanowił kwestionariusz ankiety, składający się z pytań zamkniętych. W badaniu wzięło udział 88 respondentów z Gminy Czerwieńsk, w tym 77,3% stanowiły kobiety, a 22,7% mężczyźni. Najliczniejszą grupę respondentów stanowiły osoby w wieku 36-50 lat (43,2%), następnie osoby w wieku 26-35 lat (34,1%) oraz osoby młode w wieku 18-25 lat (11,4%).

Poniżej zaprezentowane wyniki z przeprowadzonego badania.

Ocena warunków życia mieszkańców Gminy Czerwieńsk w opinii mieszkańców jest dobra. 63,6% ankietowanych uważa, że żyje im się dobrze w Gminie. 26,1% uznało, że źle, a 9,1% określiło warunki życia w Gminie Czerwieńsk jako bardzo złe. Niewielki procent ankietowanych uznało, że warunki życia w Gminie są bardzo dobre.

Wykres 19 Ocena warunków życia w opinii mieszkańców Gminy Czerwieńsk

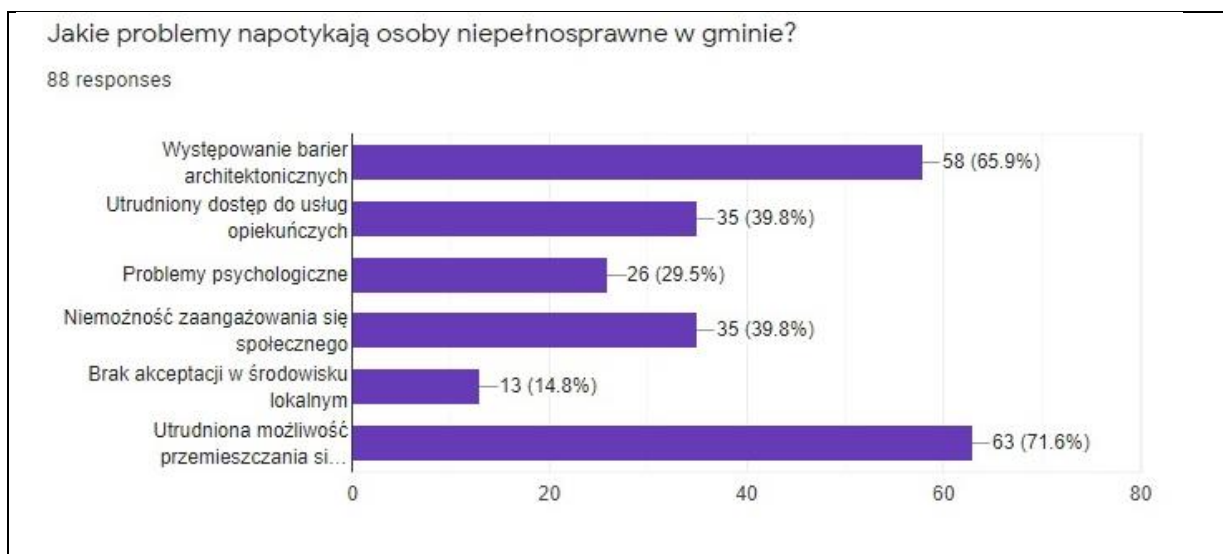

Źródło: badania własne

Sytuacja osób z niepełnosprawnościami w Gminie Czerwieńsk w opinii mieszkańców jest trudna z powodu ograniczonych możliwości przemieszczania się. Tak uznało 71,6% ankietowanych. Na drugim miejscu jako problem wskazano występowanie barier architektonicznych i dostosowania budynków użyteczności publicznej do potrzeb osób z niepełnosprawnością (65,9%). Respondenci wskazali również, że problemem osób z niepełnosprawnością jest utrudniony dostęp do usług opiekuńczych (39,8%) oraz niemożność zaangażowania się społecznego (39,8%). 35 respondentów wskazało również jako barierę

problemy psychologiczne osób z niepełnosprawnością, a 13 osób wskazało również za barierę braku akceptacji w środowisku lokalnym.

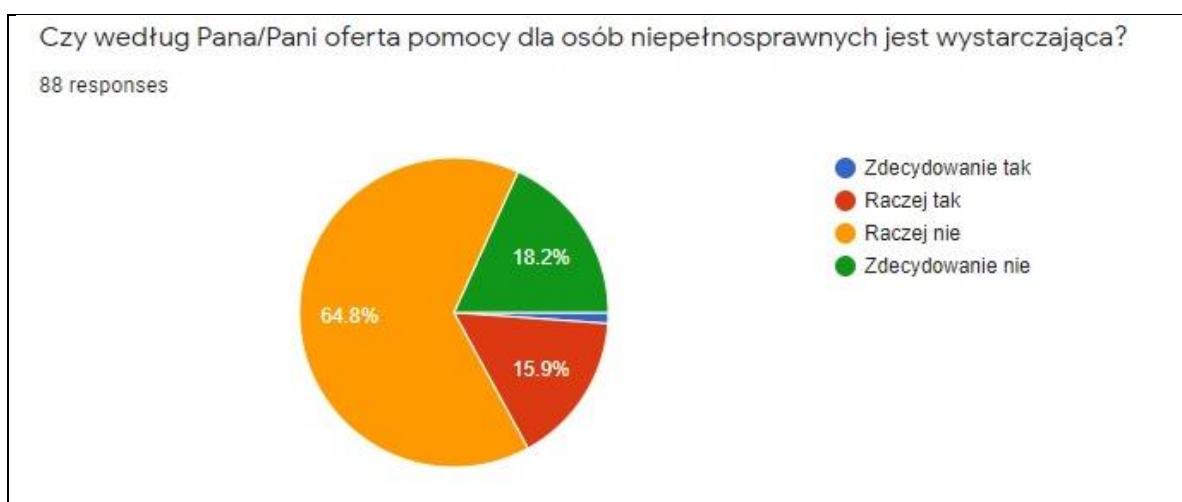
Wykres 20 Ocena problemów osób z niepełnosprawnością w opinii mieszkańców Gminy Czerwieńsk

Źródło: badania własne

Respondenci badania uznali w większości, że oferta pomocy dla osób z niepełnosprawnością w Gminie Czerwieńsk nie jest wystarczająca, uznało tak 64,8% badanych. 18,2% ankietowanych uważa, że zdecydowanie nie jest wystarczająca, a 15,9% badanych uznała, że jest wystarczająca.

Wykres 21 Ocena oferty pomocy dla osób z niepełnosprawnością w opinii mieszkańców Gminy Czerwieńsk

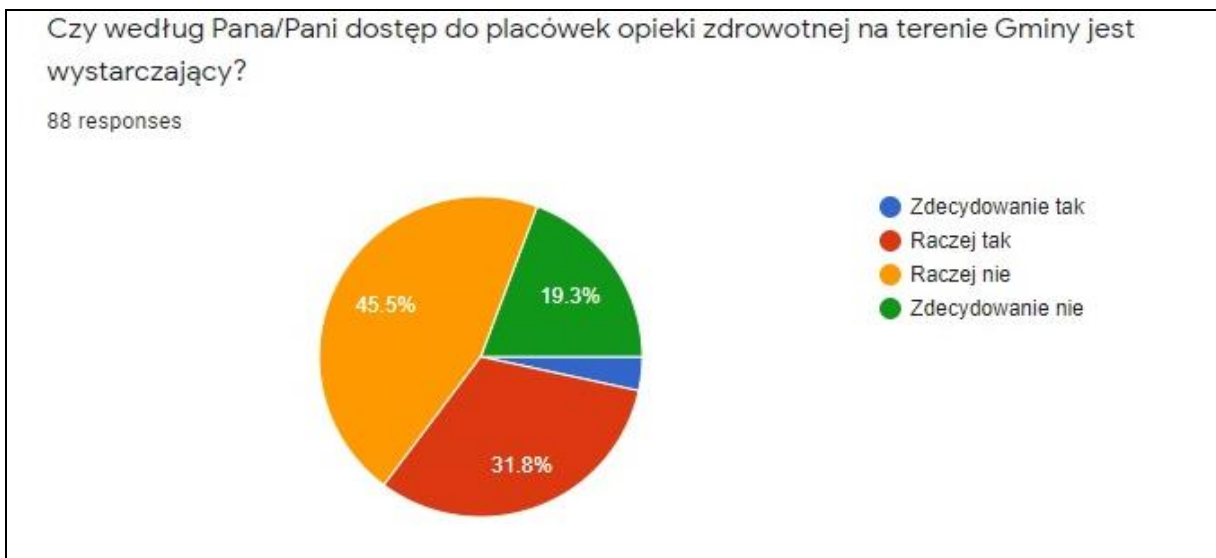

Źródło: badania własne

Opinie na temat dostępności mieszkańców w Gminie Czerwieńsk do placówek opieki zdrowotnej są podzielone. 45,5% badanych uważa, że dostęp jest niewystarczający, a 31,5%

badanych uważa, że jest wystarczający. 19,3% ankietowanych uznało, że dostęp do placówek opieki zdrowotnej jest zdecydowanie niewystarczający.

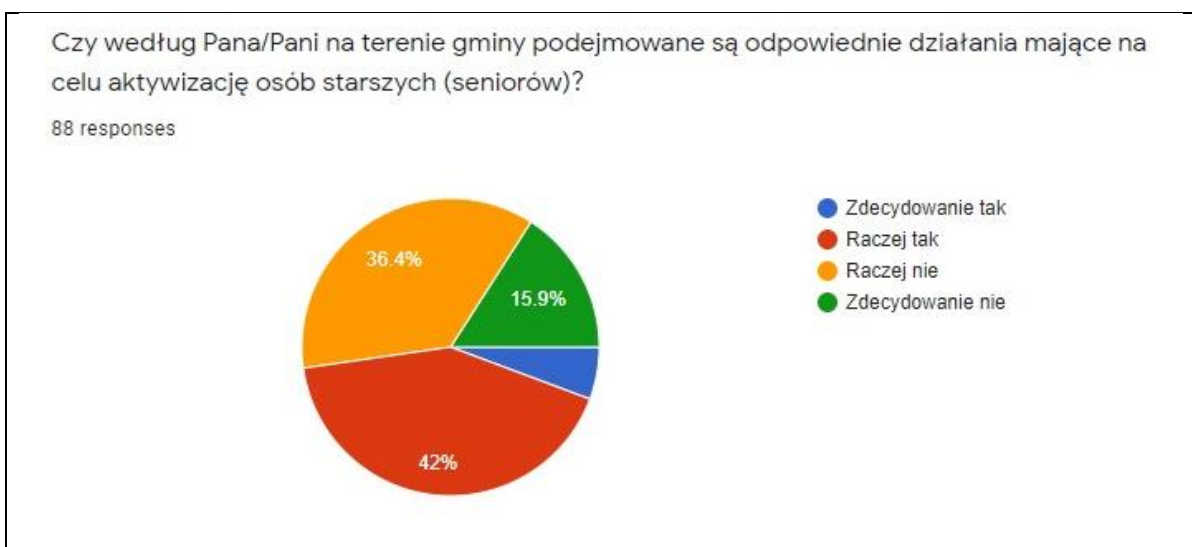
Wykres 22 Ocena dostępu do placówek opieki zdrowotnej w opinii mieszkańców Gminy Czerwieńsk

Źródło: badania własne

Aktywizacja osób starszych jest trudnym działaniem samorządu, który powinien zmierzać do większej aktywności mieszkańców Gminy w różnym wieku. Okazuje się, że na terenie Gminy Czerwieńsk podejmowane są odpowiednie działania mające na celu aktywizację głównie osób starszych (42%). Z kolei 36,4% ankietowanych uważa, że nie ma takich działań, a 15,9% badanych jest zdania, że w ogóle takie działania nie są podejmowane. Niewielki odsetek respondentów twierdzi, że zdecydowanie są prowadzone takie działania (5,7%).

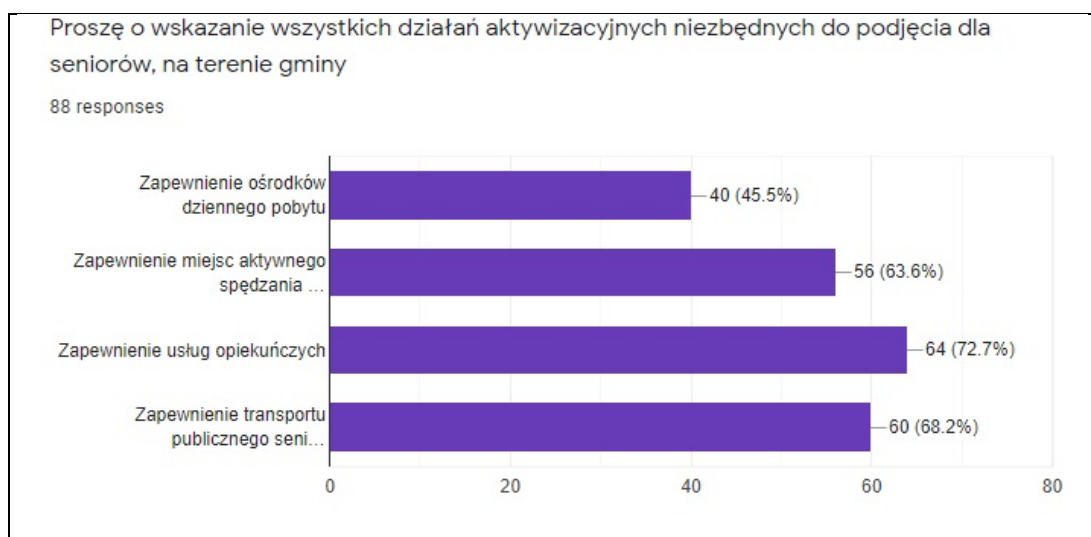
Wykres 23 Ocena działań aktywizujących osoby starsze w opinii mieszkańców Gminy Czerwieńsk

Źródło: badania własne

Wśród odpowiedzi dotyczących wskazania działań aktywizacyjnych niezbędnych do podjęcia na rzecz seniorów wskazano przede wszystkim jako pożądane zapewnienie usług opiekuńczych dla osób starszych (72,7%). Następnie zapewnienie transportu publicznego dla seniorów (68,2%) oraz zapewnienie miejsc aktywnego spędzania czasu dla seniorów (63,3%). 45,5% ankietowanych uznało, że należałoby zapewnić ośrodki dziennego pobytu dla seniorów. Należy jednak dodać, że w Gminie Czerwieńsk funkcjonuje Dzienny Dom Seniora, w którym w 2019 r. uczestniczyło tylko 9 osób. Oznacza to, że Gmina udostępnia możliwość korzystania z takich ośrodków i usług, jednak problem uczestnictwa w zajęciach w ośrodku wynika z innych przyczyn (może finansowych, społecznych, psychicznych itp.).

Wykres 24 Działania aktywizujące niezbędne do podjęcia na rzecz seniorów w opinii mieszkańców Gminy Czerwieńsk

Źródło: badania własne

Kwestie występowania problemu uzależnień na terenie Gminy Czerwieńsk w ocenie ankietowanych stanowi raczej wysoki problem społeczny (52,3%). Uzależnienia jako wysoki problem społeczny uznane zostały przez 31,8% badanych, a 15,9% respondentów uważa, że problem uzależnień na terenie Gminy nie stanowi poważnego zagrożenia dla mieszkańców.

Wykres 25 Ocena występowania problemu uzależnień w opinii mieszkańców Gminy Czerwieńsk

Źródło: badania własne

Zjawiska przemocy w rodzinie występują coraz częściej na terenie Gminy Czerwieńsk. Świadczy o tym wzrastająca liczba „Niebieskich Kart” odnotowanych w 2019 r. Również 27,3% ankietowanych osób uznała, że zjawisko przemocy stanowi poważne i często spotykane zjawisko na terenie Gminy. Aż 46,6% badanych uznało, że słyszało o takich zachowaniach i zjawiskach, ale osobiście ten problem ich nie dotyczy. Z kolei 26,1% osób biorących udział w ankiecie ocenia występowanie zjawiska przemocy w rodzinie jako zjawisko występujące w nielicznych rodzinach na terenie Gminy.

Wykres 26 Ocena występowania zjawiska przemocy w rodzinie w opinii mieszkańców Gminy Czerwieńsk

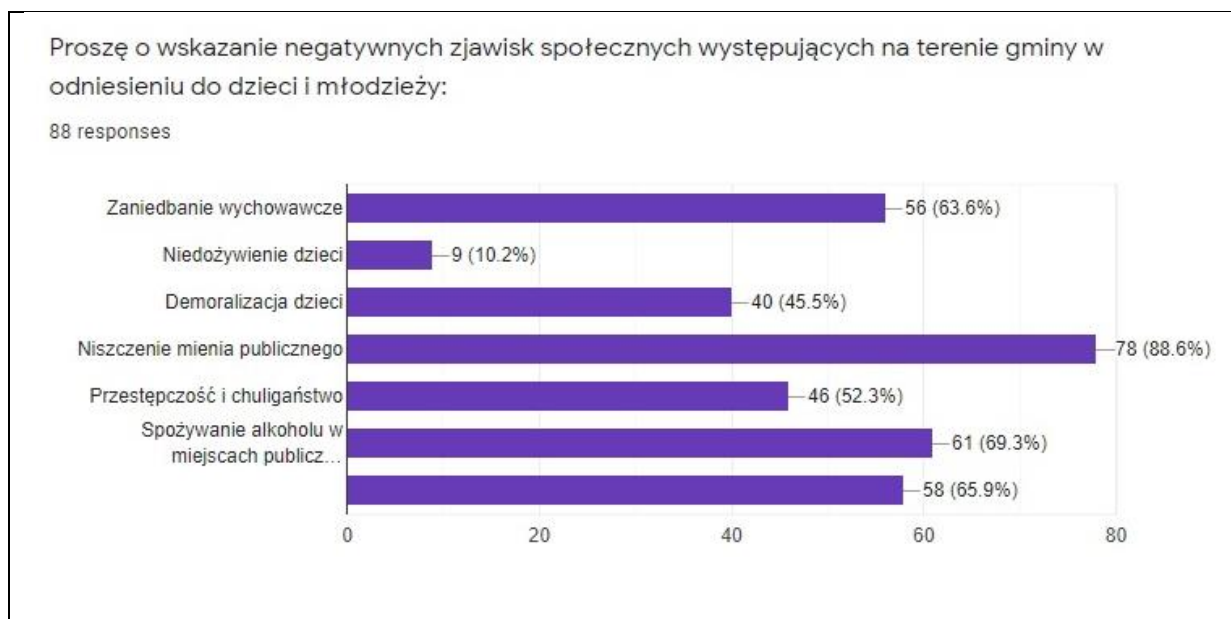

Źródło: badania własne

Respondenci, którzy wzięli udział w badaniu określili negatywne zjawiska, jakie zauważają na terenie Gminy Czerwieńsk w odniesieniu do dzieci i młodzieży. Jako najważniejsze wskazali niszczenie mienia publicznego (88,6%), spożywanie alkoholu w miejscach publicznych (69,3%

odpowiedzi) oraz palenie papierosów w miejscach publicznych (65,9%). Bardzo wysoko zostało ocenione zaniedbania wychowawcze (63,6%), przestępczość i chuligaństwa z udziałem głównie młodzieży (52,3%) oraz demoralizacja dzieci (45,5% odpowiedzi). Tylko 9 osób wskazało jako negatywne zjawisko dotyczące dzieci i młodzieży na terenie Gminy Czerwieńsk należy niedożywienie dzieci (10,2% odpowiedzi).

Wykres 27 Negatywne zjawiska społeczne w odniesieniu do dzieci i młodzieży w opinii mieszkańców Gminy Czerwieńsk

Źródło: badania własne

W przypadku negatywnych zjawisk dotyczących zjawisk społecznych na terenie Gminy Czerwieńsk, którym należałoby przeciwdziałać to przede wszystkim ograniczenie bezrobocia i jego skutków, działania wspierające tworzenie miejsc pracy (68,2%), następnie poprawa jakości życia osób z niepełnosprawnością (likwidacja barier architektonicznych w instytucjach publicznych, ułatwienia transportowe (64,8%), a także podejmowanie działań profilaktycznych i edukacyjno-informacyjnych poświęconych przestępczości i jej skutkom (akcje, kampanie; 62,5%) i zwiększenie dostępu do lekarzy specjalistów (62,5%). Również walka z patologiami społecznymi (narkomania, alkoholizm, inne środki psychoaktywne) została uznana przez respondentów jako jedno z działań, które należałoby podjąć na terenie Gminy (54,5%).

WNIOSKI Z PRZEPROWADZONYCH BADAŃ

Większości przebadanych osób w badaniu na temat oceny sytuacji społecznej w Gminie Czerwieńsk uważa, że żyje im się dobrze na terenie Gminy. Główne problemy jakie zauważają w stosunku do osób z niepełnosprawnością to: brak możliwości przemieszczania się tych osób, bariery architektoniczne oraz utrudniony dostęp do usług opiekuńczych. Większość respondentów jest zdania, że oferta pomocy dla osób z niepełnosprawnościami nie jest wystarczająca. Dużym problemem, który należałoby rozwiązać w przyszłości jest zapewnienie usług opiekuńczych dla tych osób, a także zapewnienie transportu publicznego do tych osób, w celu umożliwienia im większej aktywności, samodzielności i integracji ze społeczeństwem. Ponad 80% badanych twierdzi, że uzależnienia stanowią duży problem społecznym dotyczący mieszkańców Gminy Czerwieńsk. Tym samym wielu z nich uważa, że problem przemocy w rodzinie występuje dość często na terenie Gminy. Respondenci zauważają również problem demoralizacji dzieci i młodzieży, która często jest skutkiem ich niewłaściwych zachowań społecznych, tj. nieszczelnie mienia publicznego, przestępczość i chuligaństwo, spożywanie alkoholu czy palenie papierosów w miejscach publicznych. Wszystkie wymienione czynniki są skutkiem zaniedbania wychowawczego, co może świadczyć o niewydolności rodzicielskiej oraz innych problemach związanych ze sprawowaniem opieki wychowawczo-rodzicielskiej. Wśród negatywnych zjawisk społecznych na terenie Gminy Czerwieńsk respondenci wymienili również negatywne skutki bezrobocia, które często związane są z niewydolnością rodzicielską, zaniedbywaniem dzieci, nadużywaniem alkoholu przez rodziców i stosowaniem przemocy w rodzinie. Respondenci widzą potrzebę podejmowania działań w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom oraz podejmowaniem działań na rzecz ochrony rodziny i dzieci. Większą potrzebę upatrują we wszelkiego rodzaju kampaniach informacyjnych, profilaktycznych, aby przeciwdziałać pogłębianiu lub rozszerzaniu się negatywnych zachowań społecznych. Dodatkowo należy zwiększyć pomoc i wsparcie dla osób starszych, schorowanych, niepełnosprawnych i potrzebujących, aby zapewnić tej grupie mieszkańców odpowiednie warunki do życia, aktywności i samodzielności.

IV. Analiza SWOT

Analiza SWOT (Strengths, Weakness, Opportunities, Threats) jest jedną z metod określania rozwoju diagnozowanego obszaru, ponieważ uwypatnia mocne i słabe strony oraz przedstawia szanse i zagrożenia, jakie mogą wystąpić w środowisku lokalnym. **Mocne strony** to atuty diagnozowanego obszaru, **słabe strony** to słabości, bariery i wady analizowanego obszaru. Z kolei **szanse** określają dodatkowe okoliczności pociągające za sobą korzystne zmiany, a **zagrożenia** – okoliczności, które negatywnie wpływają na plan rozwoju Gminy. Szczegółowe opracowanie analizy SWOT jest ważnym etapem procesu planowania strategicznego, ponieważ jest to punkt wyjściowy dla stawianych celów strategicznych oraz działań społecznych.

Mocne strony	Słabe strony
<ol style="list-style-type: none">1. Aktywnie działający Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej i profesjonalna kadra.2. Dostępność placówek oświatowych, kulturalnych oraz organizacji społecznych.3. Bliskie sąsiedztwo Zielonej Góry.4. Rozwój aktywności przedsiębiorczej.5. Wzrost działalności zakładanych przez osoby fizyczne.6. Obniżający się poziom bezrobocia.7. Zmniejszenie liczby osób bezrobotnych znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy.8. Spadek liczby osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej.9. Potencjał przyrodniczy i turystyczny Gminy.10. Dobrze rozwinięta sieć infrastruktury mieszkalnej.11. Działalność organizacji pozarządowych.12. Funkcjonowanie Dziennego Domu Pobytu.	<ol style="list-style-type: none">1. Spadek liczby osób pracujących.2. Wzrost migracji wewnętrznych.3. Niska świadomość społeczna.4. Występowanie zjawiska dziedziczenia bezrobocia.5. Postępujący proces starzenia się społeczeństwa.6. Wyuczona bezradność, roszczeniowość mieszkańców.7. Niewystarczające rozwiązania w zakresie zwalczania bezrobocia wśród kobiet (niska świadomość, lęk przed podjęciem pracy).8. Wzrost występowania zjawiska przemocy w rodzinie (wzrost liczby „Niebieskich Kart”).9. Wzrost liczby popełnianych wykroczeń (nasilanie się negatywnych zjawisk związanych z przestępczością i chuligaństwem).
Szanse	Zagrożenia

<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozbudowa infrastruktury społecznej. 2. Możliwość szybkiej i efektywnej reakcji na problemy społeczne. 3. Dofinansowanie rozwoju małego biznesu. 4. Wzmocnienie rozwoju turystyki jako potencjału regionalnego. 5. Zwiększenie integracji mieszkańców. 6. Oferowanie szkoleń oraz innych form podnoszenia kwalifikacji dla bezrobotnych kobiet. 7. Zwiększenie oferty kulturalno – oświatowej dla mieszkańców. 8. Zwiększenie promocji regionu. 9. Stosowanie aktywnych narzędzi aktywizacji bezrobotnych. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Postępujący proces starzenia się społeczeństwa. 2. Nasilające się migracje ludności. 3. Utrwalające się uzależnienie osób od pomocy społecznej wśród osób długotrwale bezrobotnych. 4. Wzrost liczby osób uzależnionych oraz zjawisk przemocy w rodzinie. 5. Pogłębiająca się izolacja społeczna osób ubogich i wykluczonych. 6. Pogłębiające się problemy społeczne wśród osób starszych i niepełnosprawnych.
---	--

Źródło: Opracowanie własne

V. Misja nowej ścieżki rozwoju

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Czerwieńsk na lata 2022-2027 wyznacza wdrażanie efektywnych działań z zakresu polityki społecznej, które przyczynią się do zrealizowania misji rozwoju Gminy pod kątem głównie społecznym.

Misją samorządu Gminy Czerwieńsk w realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest skuteczne aktywizowanie osób zagrożonych lub dotkniętych marginalizacją i wykluczeniem społecznym, podniesienie jakości życia mieszkańców i stwarzanie im warunków do rozwoju, wzmacnianie rodzin oraz integrowanie społeczności lokalnej.

VI. Cele strategiczne i operacyjne

Zaplanowanie działań w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych służyć ma minimalizowaniu zdiagnozowanych problemów społecznych w Gminie Czerwieńsk. Dodatkowo zaplanowane działania wyznaczają kierunek funkcjonowania systemu pomocy społecznej, współpracy instytucji i organizacji pozarządowych oraz aktywizacji środowisk i osób marginalizowanych.

Głównym celem Strategii jest **aktywizacja społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym**. Strategiczne cele składające się na cel główny, konieczne do osiągnięcia, a oparte na wnikliwej analizie i wyważeniu problemów społecznych pod kątem ich natężenia i znaczenia, zostały przedstawione poniżej.

Cel strategiczny I

Zwiększenie aktywności zawodowej i społecznej osób zagrożonych długotrwałym bezrobociem oraz osób nieaktywnych zawodowo, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet.

Cele operacyjne:

- Wspieranie osób żyjących w ubóstwie, znajdujących się w trudnej sytuacji i wymagających aktywizacji, w tym pozostających bez pracy.
- Wspieranie nieaktywnych zawodowo kobiet.
- Wspieranie osób zagrożonych bezrobociem długotrwałym, głównie znajdujących się po 50 roku życia.

Cel strategiczny II

Zwiększenie wsparcia na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych w celu umożliwienia im większej integracji społecznej.

Cele operacyjne:

- Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób z niepełnosprawnościami i starszych.
- Otoczenie opieką i wsparciem osób starszych i niepełnosprawnych.
- Wzrost aktywności osób starszych i niepełnosprawnych na rzecz lokalnej społeczności.

Cel strategiczny III

Poprawa skuteczności wsparcia w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie.

Cele operacyjne:

- Zmniejszenie wykluczenia społecznego osób borykających się z problemem uzależnienia oraz przemocy w rodzinie.
- Udzielanie pomocy dotkniętym problemami uzależnień i przemocy w rodzinie oraz prowadzenie działalności profilaktycznej w tym zakresie.
- Zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia.

Cel strategiczny IV

Wspieranie rodzin oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży warunków do prawidłowego rozwoju.

Cele operacyjne:

- Podniesienie poziomu bezpieczeństwa publicznego w Gminie.
- Wspieranie rodzin borykających się z problemami wychowawczo-opiekuńczymi.
- Wspieranie dzieci i młodzieży borykającymi się z problemami rodzinnymi.

VII. Spójność z dokumentami strategicznymi

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest dokumentem, który wyznacza kierunki działań w obszarze społecznym, a w szczególności w ramach działań skierowanych na przezwycięzenia problemów oraz występujących deficytów społecznych. W tym zakresie zachowuje spójność z dokumentami strategicznymi, które wyznaczają działania w ramach rozwoju Gminy, a także w kontekście zdiagnozowanych obszarów wymagających interwencji. W poniższej tabeli przedstawiono kluczowe dokumenty, z którymi Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Czerwieńsk na lata 2022-2027 zachowuje spójność, głównie w zakresie realizacji celów strategicznych.

Tabela 17 Spójność celów strategicznych

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Czerwieńsk na lata 2022-2027	Strategia Rozwoju Gminy Czerwieńsk na lata 2019-2023	Strategia Rozwoju Powiatu Zielonogórskiego na lata 2014-2022
<p>Cel strategiczny I</p> <p>Zwiększenie aktywności zawodowej i społecznej osób zagrożonych długotrwałym bezrobociem oraz osób nieaktywnych zawodowo, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet.</p>	<p>AKTYWIZACJA ŚRODOWISK LOKALNYCH</p> <p>DALSZA POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW</p> <p>ROZWÓJ GOSPODARCZY OPARTY O SPECYFIKĘ GMINY</p>	<p>Cel strategiczny 3.</p> <p>Zapobieganie wykluczeniu społecznemu mieszkańców powiatu zielonogórskiego oraz ich integracja ze środowiskiem rodzinnym i społecznym.</p>
<p>Cel strategiczny II</p> <p>Zwiększenie wsparcia na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych w celu umożliwienia im większej integracji społecznej.</p>		<p>Cel strategiczny 5.</p> <p>Wzrost stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego w powiecie zielonogórskim.</p>
<p>Cel strategiczny III</p> <p>Poprawa skuteczności wsparcia w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie.</p>		
<p>Cel strategiczny IV</p> <p>Wspieranie rodzin oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży warunków do prawidłowego rozwoju.</p>		

Źródło: Opracowanie własne

VIII. Kierunki działań w kontekście celów strategicznych

Wypełnienie przyjętej wizji i misji jest uwarunkowane realizacją przedstawionych poniżej celów kierunków działań uwzględniając założone cele strategiczne i operacyjne. W poniższej tabeli ujęto kierunki interwencji dla poszczególnych celów z uwzględnieniem okresu ich realizacji, podmiotów odpowiedzialnych za realizację działania, ewentualnych partnerów oraz źródłami finansowania i wskaźnikami monitorowanymi.

Tabela 18 Kierunki działań w kontekście celu strategicznego I

Cel strategiczny I	
Zwiększenie aktywności zawodowej i społecznej osób zagrożonych długotrwałym bezrobociem oraz osób nieaktywnych zawodowo, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet.	
Kierunki interwencji	<ol style="list-style-type: none"> 1. Aktywizacja beneficjentów Ośrodka Pomocy Społecznej poprzez realizację projektów aktywnej integracji. 2. Wspieranie osób bezrobotnych podejmujących własną działalność gospodarczą, tworzenie miejsc pracy w ramach organizacji pożytku publicznego, prac społecznie użytecznych zgodnie z przepisami ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz ustawy o zatrudnieniu socjalnym i staży umożliwiających zdobycie doświadczenia zawodowego. 3. Aktywizacja zawodowa, szczególnie osób długotrwale bezrobotnych, m.in. poprzez szkolenia zawodowe, doradztwo, poradnictwo zawodowe, pośrednictwo pracy, współpracę z PUP i potencjalnymi pracodawcami, zaangażowanie w wolontariat. 4. Rozwijanie ekonomii społecznej, promocja postaw aktywności i mobilności na rynku pracy. 5. Integracja zawodowa kobiet oraz pomoc kobietom w powrocie do pracy po urlopie macierzyńskim i wychowawczym, wsparcie w opiece nad dziećmi w celu aktywizacji zawodowej kobiet, umożliwienie pogodzenia obowiązków rodzinnych i zawodowych.
Wskaźniki	<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób biorących udział w szkoleniach z zakresu aktywnej integracji [≥8 os./rok] - liczba bezrobotnych podejmujących własną działalność gosp. [≥ 1os./rok] - liczba bezrobotnych skierowanych do realizacji prac społecznie użytecznych i staży [≥5 os./rok] - liczba osób, szczególnie długotrwale bezrobotnych będąca klientami OPS, biorąca udział w szkoleniach lub innych formach organizowanych lokalnie [≥5 os./rok] - liczba kobiet, które podjęły zatrudnienie po zakończeniu urlopów macierzyńskich i wychowawczych dzięki zapewnieniu opieki instytucjonalnej nad dziećmi [śr. 5 os./rok]

	- liczba osób korzystających ze wsparcia OPS ≥ 30 os./rok]
Ramy finansowe	50-100 tys./rok
Źródła finansowania	PUP, środki własne oraz środki zewnętrzne na wsparcie osób bezrobotnych pozyskane w miarę możliwości
Okres realizacji	Działanie realizowane w systemie ciągłym w latach 2022-2027
Podmioty odpowiedzialne za realizację działań	Ośrodek Pomocy Społecznej w Czerwieńsku
Partnerzy	Urząd Gminy w Czerwieńsku, Powiatowy Urząd Pracy w Zielonej Górze, organizacje pozarządowe.

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 19 Kierunki działań w kontekście celu strategicznego II

Cel strategiczny II	
Zwiększenie wsparcia na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych w celu umożliwienia im większej integracji społecznej.	
Kierunki interwencji	<ol style="list-style-type: none"> 1. Znoszenie barier architektonicznych w obiektach użyteczności publicznej i miejscu zamieszkania, w tym wdrożenie systemu „Dostępność Plus” w zakresie cyfryzacji i komunikacji. 2. Systematyczne monitorowanie potrzeb osób starszych i z niepełnosprawnościami. 3. Dążenie do zmiany postaw społecznych wobec osób z niepełnosprawnościami, integracja zawodowa i społeczna tych osób. 4. Usługi opiekuńcze i specjalistyczne, w tym te świadczone w domu osób starszych i przewlekle chorych oraz świadczenia materialne, a także odpowiednia opieka medyczna, gerontologiczna i rehabilitacyjna. 5. Integracja osób starszych ze społecznością lokalną w Dziennym Domie Seniora+. 6. Upowszechnienie i rozwój wolontariatu, jako jedna z metod budowania integracji międzypokoleniowej i rozwijania polityki senioralnej.
Wskaźniki	<ul style="list-style-type: none"> - liczba przeprowadzonych ankiet dotyczących monitorowania potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych ≥ 20/rok] - liczba kampanii społecznych na rzecz zmiany postaw społecznych wobec osób starszych i z niepełnosprawnościami ≥ 1/rok]

	<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób objętych usługami opiekuńczymi i specjalistycznymi usługami opiekuńczymi [≥ 8 os./rok] - liczba zorganizowanych i przeprowadzonych działań w zakresie integracji osób starszych z lokalną społecznością [≥ 1/rok] - liczba osób korzystających ze wsparcia OPS [≥ 120 os./rok]
Ramy finansowe	150-200 tys./rok
Źródła finansowania	Środki własne oraz środki zewnętrzne na wsparcie osób starszych i z niepełnosprawnościami pozyskane w miarę możliwości
Okres realizacji	Działanie realizowane w systemie ciągłym w latach 2022-2027
Podmioty odpowiedzialne za realizację działań	Ośrodek Pomocy Społecznej w Czerwieńsku
Partnerzy	Urząd Gminy w Czerwieńsku, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe, instytucje kultury, lokalni pracodawcy

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 20 Kierunki działań w kontekście celu strategicznego III

Cel strategiczny III	
Poprawa skuteczności wsparcia w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie.	
Kierunki interwencji	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kształtowanie postaw społecznych sprzyjających bezpośredniemu uczestnictwu w działaniach na rzecz potrzebujących. 2. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej, rehabilitacyjnej, psychologicznej, prawnej i społecznej dla osób i rodzin dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie. 3. Zintensyfikowanie w gminie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie, w szczególności kierowanej do dzieci i młodzieży, ich rodziców oraz nauczycieli. 4. Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. 5. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób dotkniętych problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy w rodzinie. 6. Zintensyfikowanie działalności Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Wskaźniki	<ul style="list-style-type: none"> - liczba przeprowadzonych warsztatów dotyczących profilaktyki prozdrowotnej [\geq 1/rok] - liczba podmiotów, z którymi nawiązano współpracę dotyczącą profilaktyki zdrowia [śr. 1/rok] - liczba świadczonych godzin poradnictwa specjalistycznego [\geq 50 h/rok] - liczba spotkań grup roboczych w ramach GKRPA i Zespołu Interdyscyplinarnego [\geq 5/rok] - liczba osób korzystających ze wsparcia OPS [\geq 20 os./rok]
Ramy finansowe	150-200 tys./rok
Źródła finansowania	Środki własne oraz środki zewnętrzne na rzecz przeciwdziałania alkoholizmowi i przemocy w rodzinie pozyskane w miarę możliwości
Okres realizacji	Działanie realizowane w systemie ciągłym w latach 2022-2027
Podmioty odpowiedzialne za realizację działań	Ośrodek Pomocy Społecznej w Czerwieńsku
Partnerzy	Urząd Gminy w Czerwieńsku, organizacje pozarządowe, Polica, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, instytucje kultury

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 21 Kierunki działań w kontekście celu strategicznego IV

Cel strategiczny IV	
Wspieranie rodzin oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży warunków do prawidłowego rozwoju.	
Kierunki interwencji	<ol style="list-style-type: none"> 1. Doskonalenie systemu zarządzania w OPS, m.in. poprzez stałe podnoszenie poziomu kwalifikacji pracowników, prowadzenie szkoleń dostosowujących poziom ich wiedzy do wymogów wynikających z obowiązujących przepisów, a także potrzeb klientów Ośrodka. 2. Działania edukacyjne i profilaktyczne, jako metoda kształtowania postaw zapobiegających kryzysowi rodziny, przygotowanie do życia w rodzinie. 3. Budowanie lokalnego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną, objęcie dożywianiem dzieci i młodzieży szkolnej, potrzebującej tej formy pomocy oraz pozyskiwanie żywności z programów unijnych. 4. Ochrona przed deprawacją, nadużyciami, przemocą i wykluczeniem społecznym, w tym zapobieganie niedostosowaniu społecznemu i przestępczości wśród dzieci i młodzieży. 5. Organizowanie w szkołach i innych instytucjach warsztatów profilaktycznych z zakresu dbania o własne zdrowie. 6. Nawiązanie współpracy z instytucjami zajmującymi się profilaktyką zdrowia.

Wskaźniki	<ul style="list-style-type: none"> - liczba szkoleń podnoszących kwalifikację kadry Ośrodka [≥ 5 os./rok] - liczba kampanii społecznych, edukacyjnych przeprowadzonych na rzecz rodzin [≥ 1/rok] - liczba dzieci i młodzieży szkolnej objęta dożywianiem [≥ 40 os./rok] - liczba podjętych inicjatyw na rzecz ochrony dzieci i młodzieży przed deprivacją, przemocą, wykluczeniem i niedostosowaniem społecznemu, przestępczości [≥ 2/rok] - liczba podmiotów, z którymi nawiązano współpracę dotyczącą profilaktyki zdrowia [śr. 1/rok] - liczba osób korzystających ze wsparcia OPS [≥ 70 os./rok]
Ramy finansowe	50-100 tys./rok
Źródła finansowania	Środki własne oraz środki zewnętrzne na wsparcie rodzin i dzieci pozyskane w miarę możliwości
Okres realizacji	Działanie realizowane w systemie ciągłym w latach 2022-2027
Podmioty odpowiedzialne za realizację działań	Ośrodek Pomocy Społecznej w Czerwieńsku
Partnerzy	Urząd Gminy w Czerwieńsku, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, organizacje pozarządowe, instytucje kultury, placówki oświatowe

Źródło: Opracowanie własne

IX. Ewaluacja i monitoring

Podmiotem odpowiedzialnym za wdrożenie i realizację działań wyznaczonych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Czerwieńsk na lata 2022-2027 będzie Ośrodek Pomocy Społecznej w Czerwieńsku. Prowadzenie bieżących działań z zakresu monitoringu oraz ewaluacji posłuży sprawdzeniu efektywności prowadzonych działań i zebraniu informacji na temat adekwatności celów Strategii w stosunku do potrzeb i priorytetów oraz eliminacji niekorzystnych zjawisk społecznych na terenie Gminy.

Monitoring będzie prowadzony w ujęciu corocznym, poprzez wskazanie działań, które zostały podjęte oraz określenie ich wpływu na cele zaplanowane w Strategii, tak aby możliwe było stałe określanie realizacji zaplanowanych celów. Monitoring będzie prowadzony w formie sprawozdania rocznego z realizacji osiągniętych wskaźników.

Ewaluacja ex-post zostanie przeprowadzona na zakończenie realizacji Strategii. Dzięki niej możliwe będzie ocenienie skuteczności podejmowanych działań względem lokalnych potrzeb w zakresie eliminowania uwarunkowań niekorzystnych związanych ze społecznym i zawodowym wykluczeniem mieszkańców. W przypadku wystąpienia nieprzewidzianych czynników, które będą miały decydujący wpływ na realizację zaplanowanych działań przewiduje się możliwość wykonania **ewaluacji mid-term** w trakcie realizacji Strategii, która będzie podstawą do zmiany zapisów Strategii.

Podsumowując, należy podkreślić, iż zaplanowane działania związane z bieżącym monitoringiem oraz ewaluacją Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych mają zapewnić aktualność zapisów zawartych w dokumencie oraz ich adekwatność względem występujących problemów społecznych.

X. Spis map, schematów, tabel, wykresów i zdjęć

Spis map

Mapa 1 Położenie Gminy Czerwieńsk	5
Mapa 2 Szlaki turystyczne w Gminie Czerwieńsk.....	7

Spis schematów

Schemat 1 Piramida problemów społecznych Gminy Czerwieńsk.....	48
--	----

Spis tabel

Tabela 1 Lubuskie szlaki na Wale Zielonogórskim	7
<i>Tabela 2 Liczba osób w grupach funkcjonalnych w latach 2015-2019</i>	<i>9</i>
Tabela 3 System edukacji na terenie Gminy Czerwieńsk w roku szkolnym 2019/2020.	12
Tabela 4 Wsparcie finansowe udzielone organizacjom społecznym przez Gminę Czerwieńsk w 2019 r. w ramach współpracy międzysektorowej	16
Tabela 5 Infrastruktura techniczna gospodarki mieszkaniowej w Gminie Czerwieńsk w latach 2015-2019 [%].....	18
Tabela 6 Liczba bezrobotnych z grup osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy w latach 2015 -2019	24
Tabela 7 Liczba bezrobotnych w powiecie i województwie lubuskim w 2019 r.....	24
Tabela 8 Struktura dochodów Gminy Czerwieńsk w latach 2017-2019.....	25
Tabela 9 Podmioty w rejestrze REGON w Gminie Czerwieńsk w latach 2015-2019.....	27
Tabela 10 Kwoty wypłacanych zasiłków stałych, okresowych i celowych w latach 2015 -2019	33
Tabela 11 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na wiek i płeć według wypłaconych świadczeń w 2019 r.....	34
Tabela 12 Powody przyznania pomocy w latach 2015-2019.....	36
Tabela 13 Liczba i kwota przyznanych zasiłków pielęgnacyjnych dla osób z niepełnosprawnością w latach 2015-2019.....	38

Tabela 14 Liczba rodzin i dzieci objętych wsparciem dożywiania w Gminie Czerwieńsk w latach 2015-2019	39
Tabela 15 Liczba wypłaconych dodatków mieszkaniowych oraz liczba rodzin.....	40
Tabela 16 Liczba Niebieskich Kart w Gminie Czerwieńsk w latach 2015-2019	43
Tabela 17 Spójność celów strategicznych.....	59
Tabela 18 Kierunki działań w kontekście celu strategicznego I	61
Tabela 19 Kierunki działań w kontekście celu strategicznego II.....	62
Tabela 20 Kierunki działań w kontekście celu strategicznego III.....	63
Tabela 21 Kierunki działań w kontekście celu strategicznego IV	64

Spis wykresów

Wykres 1 Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi w Gminie Czerwieńsk w latach 2015-2019	10
Wykres 2 Liczba zameldowań i wymeldowani oraz saldo migracji w latach 2015-2019	11
Wykres 3 Wsparcie finansowe dla organizacji pozarządowych w Gminie Czerwieńsk w latach 2017-2019.....	17
Wykres 4 Liczba budynków mieszkalnych w Gminie Czerwieńsk w latach 2015-2019	18
Wykres 5 Liczba nieruchomości w poszczególnych gminach w 2019 r.....	19
Wykres 6 Liczba osób bezrobotnych w Gminie Czerwieńsk w latach 2015-2020.....	21
Wykres 7 Liczba bezrobotnych w poszczególnych gminach i stopa bezrobocia w 2019 r.	22
Wykres 8 Liczba osób pracujących w Gminie Czerwieńsk w latach 2015-2019	26
Wykres 9 Pomoc środowiskowa w Gminie Czerwieńsk w latach 2015-2019.....	29
Wykres 10 Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w 2019 r.	30
Wykres 11 Liczba osób i rodzin korzystających ze świadczeń pieniężnych i niepieniężnych w 2019 r.....	31
Wykres 12 Liczba przyznanych zasiłków stałych, celowych i okresowych w latach 2015-2019	32
Wykres 13 Świadczenia pieniężne z pomocy społecznej w latach 2015-2019.....	33
Wykres 14 Liczba przyznanych zasiłków stałych, celowych i okresowych w latach 2015-2019 w poszczególnych sołectwach.....	34
Wykres 15 Liczba przyznanych zasiłków stałych, celowych i okresowych w 2019 r. w poszczególnych sołectwach.....	35

Wykres 16 Wskaźnik deprivacji lokalnej w latach 2016-2019	35
Wykres 17 Liczba osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy OPS w latach 2015-2019	37
Wykres 18 Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w latach 2015-2019.....	39
Wykres 19 Ocena warunków życia w opinii mieszkańców Gminy Czerwieńsk	49
Wykres 20 Ocena problemów osób z niepełnosprawnością w opinii mieszkańców Gminy Czerwieńsk	50
Wykres 21 Ocena oferty pomocy dla osób z niepełnosprawnością w opinii mieszkańców Gminy Czerwieńsk	50
Wykres 22 Ocena dostępu do placówek opieki zdrowotnej w opinii mieszkańców Gminy Czerwieńsk	51
Wykres 23 Ocena działań aktywizujących osoby starsze w opinii mieszkańców Gminy Czerwieńsk	51
Wykres 24 Działania aktywizujące niezbędne do podjęcia na rzecz seniorów w opinii mieszkańców Gminy Czerwieńsk	52
Wykres 25 Ocena występowania problemu uzależnień w opinii mieszkańców Gminy Czerwieńsk	52
Wykres 26 Ocena występowania zjawiska przemocy w rodzinie w opinii mieszkańców Gminy Czerwieńsk	53
Wykres 27 Negatywne zjawiska społeczne w odniesieniu do dzieci i młodzieży w opinii mieszkańców Gminy Czerwieńsk	54

Spis zdjęć

Zdjęcie 1 Jezioro Jatnik (Spalone)	6
Zdjęcie 2 Kościół św. Wojciecha w Czerwieńsku	8
Zdjęcie 3 Placówki edukacyjne w Gminie Czerwieńsk: (od lewej) PSP w Nietkowie oraz Zespół Szkół w Czerwieńsku	13
Zdjęcie 4 Świetlice wiejskie w Nietkowie „Wiejski Dom Kultury” oraz świetlica w Sycowicach.....	15

UZASADNIENIE

Obowiązek opracowania strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku *o pomocy społecznej*. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Czerwieńsk na lata 2022-2027 jest wieloletnim dokumentem programowym, który ma istotne znaczenie dla zapewnienia bezpieczeństwa społecznego jej mieszkańców w szczególności grup zagrożonych wykluczeniem. Strategia wskazuje na kluczowe trudności społeczne, z jakimi borykają się mieszkańcy gminy oraz ich potrzeby. Jest dokumentem, który wytycza kierunki działań na rzecz niwelowania zjawisk społecznie niepożądanych. Tym samym przyjęcie Strategii, jej wdrażanie oraz monitoring i nadzór nad jej realizacją, a następnie ewaluacja pozwolą na rozwiązanie, czy chociaż częściowe ograniczenie uciążliwości problemów społecznych, które są obecne w życiu mieszkańców Gminy Czerwieńsk. Przyjmując Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Czerwieńsk na lata 2022-2027 władze Gminy Czerwieńsk podejmują obietnice aktywnej działalności sprzyjającej wspieraniu mieszkańców Gminy Czerwieńsk w przezwyciężaniu problemów i kwestii społecznych oraz ciągłej aktywności na rzecz uczynienia obszaru gminy miejscem przyjaznym dla wszystkich mieszkańców.

Na podstawie uchwały nr 0007.262.2018 Rady Miejskiej w Czerwieńsku z dnia 28 lutego 2018 r. w sprawie określenie zasad i trybu przeprowadzania konsultacji społecznych z mieszkańcami Gminy Czerwieńsk (Dz. Urz. Woj. Lubus. z 2018 r., poz. 522 ze zm.), Burmistrz Czerwieńska ogłosił w dniu 13 grudnia 2021 r. konsultacje dotyczące projektu uchwały Rady Miejskiej w Czerwieńsku *w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Czerwieńsk na lata 2022-2027* w celu poznania opinii mieszkańców Gminy Czerwieńsk dotyczącej przedmiotu konsultacji. Zarządzenie w sprawie przeprowadzenia konsultacji społecznych projektu uchwały umieszczone zostało dnia 16 grudnia 2021 roku na stronie bip.czerwiensk.pl. Konsultacje trwały w terminie od 17 do 30 grudnia 2021 roku. W trakcie konsultacji nie zgłoszono żadnych uwag.

Przygotowała: Beata Przymus